

آفتاب

نشریه داخلی بانک خاورمیانه . سال چهارم . شماره ۱۳ . خرداد ۱۳۹۶

- ◆ بازار بدهی؛ راهگشای کاهش تورم
- ◆ میراث اقتصادی دولت آینده
- ◆ تغییر حسابداری یا کسب و کار؟
- ◆ چشم انداز شفافیت
- ◆ دولت و بازار مسکن

بازار بدهی؛ راهگشای کاهش تورم

میراث اقتصادی دولت آینده

تغییر حسابداری یا کسب و کار؟

چالش‌های حسابداری

تسهیل انتقال سرمایه خارجی

زبان مشترک مالی

چشم‌انداز شفافیت

نگاهی به تراز تجاری کشور در سال ۱۳۹۵

دورنما از بیرون

درخت دانش

فرصت‌های توسعه لیزینگ در ایران

دوراندیشی و بیمه‌های زندگی

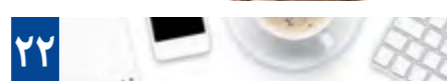
دولت و بازار مسکن

از پاکشو تا گلرنگ

کار و فراغت

بازگشت به طبیعت

اخبار

سردبیر: محسن کریمی

دبیران اجرایی: مریم ذوالفقار
پیام طراوتی

زیر نظر مدیریت ارتباطات بانک خاورمیانه

همکاران این شماره:

فرشید اسلامبولچی، رضا ایزدی،
محمد مهدی تربتی، مریم ذوالفقار، احسان رحمانی‌نیا، انسیه طباطبایی،
پیام طراوتی، دکتر پرویز عقیلی کرمانی، رضا قزوی‌پور، محمد کوثری،
فائزه محمدی، لاله ولی پور

طراح گرافیک و صفحه‌آرا:

حنانه نیازمند

برای دریافت فایل الکترونیکی نشریه لطفاً یک ایمیل با
عنوان اشتراک آفتاب خاورمیانه به نشانی
info@middleeastbank.ir
ارسال فرمایید.

- آفتاب خاورمیانه یک نشریه داخلی و مستقل است که تمامی حقوق آن به بانک خاورمیانه تعلق دارد.
- مسوولیت مطالب نشریه با پدیدآورندگان است و انتشار آنها لزوماً به معنی تأیید تمام یا بخشی از مطالب نیست.
- نقل مطالب از نشریه با ذکر منبع ممانعی ندارد.
- منابع در آرشيو نشریه موجودند.

دیدگاه‌ها و مقالات خود را از طریق پست الکترونیک یا
نشانی پستی برای ما ارسال نمایید و یا با ما تماس بگیرید.

نشانی: تهران، خیابان احمد قصبیر (بخارست)،
نیش خیابان پنجم، شماره ۲،
ساختمان مرکزی بانک خاورمیانه
کد پستی: ۱۵۱۳۶۴۵۷۱۷
تهران، صندوق پستی: ۴۴۴۵-۱۵۸۷۵

تلفن: ۴۲ ۱۷ ۸۰۰۰
دورنگار: ۸۸۷۰۱۰۹۵
پیام کوتاه: ۳۰۰۰۴۲۱۷۸
مرکز ارتباط با مشتریان: ۸۸۷۲۶۶۹۰
امور سهامداران: ۴۲ ۱۷ ۸۰۲۰

www.middleeastbank.ir
info@middleeastbank.ir

https://telegram.me/ME_Bank

پرداخت‌های شرکت را
از راه دور مدیریت کنید.

اینترنت بانک شرکتی

بانک خاورمیانه
Middle East Bank

www.middleeastbank.ir
info@middleeastbank.ir

علی‌اکبر علوی، مدیرعامل بانک خاورمیانه

علی‌اکبر علوی، مدیرعامل بانک خاورمیانه

علی‌اکبر علوی، مدیرعامل بانک خاورمیانه

علی‌اکبر علوی، مدیرعامل بانک خاورمیانه

علی‌اکبر علوی، مدیرعامل بانک خاورمیانه

علی‌اکبر علوی، مدیرعامل بانک خاورمیانه

علی‌اکبر علوی، مدیرعامل بانک خاورمیانه

علی‌اکبر علوی، مدیرعامل بانک خاورمیانه

علی‌اکبر علوی، مدیرعامل بانک خاورمیانه

علی‌اکبر علوی، مدیرعامل بانک خاورمیانه

علی‌اکبر علوی، مدیرعامل بانک خاورمیانه

علی‌اکبر علوی، مدیرعامل بانک خاورمیانه

علی‌اکبر علوی، مدیرعامل بانک خاورمیانه

علی‌اکبر علوی، مدیرعامل بانک خاورمیانه

علی‌اکبر علوی، مدیرعامل بانک خاورمیانه

علی‌اکبر علوی، مدیرعامل بانک خاورمیانه

علی‌اکبر علوی، مدیرعامل بانک خاورمیانه

علی‌اکبر علوی، مدیرعامل بانک خاورمیانه

علی‌اکبر علوی، مدیرعامل بانک خاورمیانه

علی‌اکبر علوی، مدیرعامل بانک خاورمیانه

علی‌اکبر علوی، مدیرعامل بانک خاورمیانه

علی‌اکبر علوی، مدیرعامل بانک خاورمیانه

علی‌اکبر علوی، مدیرعامل بانک خاورمیانه

علی‌اکبر علوی، مدیرعامل بانک خاورمیانه

علی‌اکبر علوی، مدیرعامل بانک خاورمیانه

علی‌اکبر علوی، مدیرعامل بانک خاورمیانه

علی‌اکبر علوی، مدیرعامل بانک خاورمیانه

علی‌اکبر علوی، مدیرعامل بانک خاورمیانه

علی‌اکبر علوی، مدیرعامل بانک خاورمیانه

علی‌اکبر علوی، مدیرعامل بانک خاورمیانه

علی‌اکبر علوی، مدیرعامل بانک خاورمیانه

علی‌اکبر علوی، مدیرعامل بانک خاورمیانه

علی‌اکبر علوی، مدیرعامل بانک خاورمیانه

علی‌اکبر علوی، مدیرعامل بانک خاورمیانه

علی‌اکبر علوی، مدیرعامل بانک خاورمیانه

علی‌اکبر علوی، مدیرعامل بانک خاورمیانه

علی‌اکبر علوی، مدیرعامل بانک خاورمیانه

علی‌اکبر علوی، مدیرعامل بانک خاورمیانه

علی‌اکبر علوی، مدیرعامل بانک خاورمیانه

علی‌اکبر علوی، مدیرعامل بانک خاورمیانه

علی‌اکبر علوی، مدیرعامل بانک خاورمیانه

علی‌اکبر علوی، مدیرعامل بانک خاورمیانه

علی‌اکبر علوی، مدیرعامل بانک خاورمیانه

علی‌اکبر علوی، مدیرعامل بانک خاورمیانه

علی‌اکبر علوی، مدیرعامل بانک خاورمیانه

علی‌اکبر علوی، مدیرعامل بانک خاورمیانه

بازار بدهی؛ راهگشای کاهش تورم

دکتر پرویز عقیلی کرمانی

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

مدیرعامل • بانک خاورمیانه

♦ به رغم رشد اقتصادی بیش از ۷ درصد در سال ۱۳۹۵، گرچه دولت برای خروج از رکود تلاش‌های بسیاری انجام داد و حتی به سمت بازارپذیر کردن بدهی‌هایش حرکت کرد، وجود مشکلات ساختاری اقتصاد ایران و وضعیت نامناسب بانک‌ها باعث شد تا خروج از رکود اقتصادی اتفاق نیفتد.
وزارت امور اقتصادی و دارایی و خزانه‌داری کل کشور، عناصر اصلی بازار بدهی هستند که تامین بودجه وزارتخانه‌ها را هم به عهده دارند، بنابراین باید مکانیزمی تعریف شود که در ابتدای سال که دولت بودجه وزارتخانه‌های مختلف را مشخص می‌کند، وزارت امور اقتصادی و دارایی نیز آن وجه را در اقساط مختلف به هر یک از آنها بپردازد؛ در این صورت هیچ وزارتخانه‌ای نباید متصدی تامین مالی باشد که خود بتواند اوراق منتشر کند؛ بلکه وزارت امور اقتصادی و دارایی باید این مسوولیت را به عهده بگیرد و تعیین کند که اوراق چگونه عرضه شود و چطور تامین مالی بودجه کلان کشور انجام گیرد. منابع درآمدی بودجه شامل درآمدهای مالیاتی، درآمدهای حاصل از فروش نفت و استقراض است؛ در مقابل، دولت بدهی‌هایی دارد که باید به پیمانکاران، بانک‌ها و مجموعه‌هایی مثل صندوق بازنشستگی بپردازد که به آنها بدهکار است؛ بنابراین بازار بدهی می‌تواند نقش‌آفرینی مناسبی در این رابطه داشته باشد و با سودی که به آن اختصاص می‌یابد، بودجه را مدیریت کند. این نرخ باید در کوتاه‌مدت نیز مدیریت شود و برای آن نیز برنامه‌ریزی درستی صورت گیرد. همچنین دولت بر اساس درآمد سالانه و بهره اوراقی که در نظر گرفته می‌شود باید بودجه‌ای متوازن تنظیم کند. همچنین دولت باید بابت بدهی‌هایی که به بانک‌ها دارد اوراقی را منتشر کند و با برنامه‌ریزی به نحوی پیش رود که ظرف بازه زمانی مشخص، تمام بدهی‌ها تسویه شود. اکنون شکل منحنی (**yield-curve**) بازار بدهی در بازار کم‌کم در حال روشن شدن است؛ بر همین اساس انتظار داریم کم‌کم تورم مهار شود؛ کاهش تورم هم سبب می‌شود که به نرخ اوراق، تخفیف‌های بالا تعلق گیرد و بهره آن پایین آید؛ هدف ما هم همین است و می‌خواهیم بهره را کم کنیم. سود اوراق ۱۵ ساله باید کمتر از ۷ تا ۸ درصد باشد؛ اگر این کار انجام می‌شد، دولت انضباط می‌داشت و به صورت مرتب، سه‌ماهه اوراق را سررسید می‌کرد و منابع آن را از محل مالیات، درآمد نفت و اوراق جدیدی که وزارت دارایی منتشر می‌کرد، تسویه می‌کرد؛ وزارت اقتصاد نیز می‌توانست بررسی کند که چقدر اوراق منتشر و توزیع شود تا بازار را متلاطم نکند. مشاهده کردیم که با انتشار برخی اوراق، بهره ۴۶ درصد شد و اوراق هم فروش نرفت. همچنین دولت، اسناد با نرخ ثابت دارد که معمولا اوراق صکوک است و می‌تواند شامل اسناد خزانه، اوراق مشارکت یا صکوک اجاره و حتی اوراق سلامت هم باشد.

اگر درست برنامه‌ریزی شود، دولت می‌تواند با برنامه‌ریزی یک تا دو ساله یا حتی با داشتن برنامه‌ای درازمدت، ظرف مدت معینی، بدهی‌های خود را تسویه کند. بدهی فعلی کشور اتفاقا به ریال هم هست و ایران در این زمینه، یک کشور استثنایی است که ما یک ریال بدهی ارزی نداریم و کل بدهی ما ریالی است و حجمش هم حدود ۳۰ تا ۴۰ درصد تولید ناخالص داخلی است؛ بنابراین برای بازپرداخت آن وزارت اقتصاد باید برنامه‌ریزی کند. این در حالی است که بدهی برخی کشورها همچون آمریکا ثانیه‌ای بالا می‌رود و آمارها به‌صورت آنلاین، بدهی دولت را نشان می‌دهند؛ بنابراین وزارت اقتصاد هم باید آمار بدهی‌ها را داشته باشد و بر اساس برنامه و رشد اقتصادی که انتظار دارد، انجام این کار را برنامه‌ریزی کند. با این نرخ‌های مالیاتی امروز کشور، بدهی ما ۶۵۰ هزار میلیارد تومان است. اوراق هم بابت آن منتشر شده و قرار است که دو سال برای آن کسری بودجه داشته باشیم؛ اما از سال سوم مازاد خواهیم داشت و طی این دو سال، ۶۵۰ هزار میلیارد تومان بدهی کشور با برنامه‌ریزی به هزار میلیارد تومان کاهش می‌یابد و در سال‌های بعد، کسری بودجه ما به مازاد تبدیل می‌شود؛ به هرحال در هیچ مقطعی، کل بدهی دولت نمی‌بایست از ۴۰ درصد تولید ناخالص ملی بالاتر رود. زمانی هم که بدهی بالاتر رفت، دولت باید از مجلس اجازه بگیرد و اوراق منتشر کند. این یک برنامه درست است و بازار متشکل خوبی را ایجاد می‌کند. همچنین بانک مرکزی می‌تواند وارد این بازار شود و اوراق بخرد و بفروشد؛ یا اینکه نقدینگی را کم و زیاد کند؛ به هرحال باید به سمت تورم سه تا چهار درصدی و نرخ سود ۶ تا ۷ درصدی حرکت کنیم. اکنون ما فکر می‌کنیم چون تورم از ۴۲ درصد به ۹ درصد آمده، شرایط فوق‌العاده خوبی داریم؛ در حالی که نکته اساسی این است که تورم ایران هشت برابر تورم دنیا است و هنوز هم باید تورم را خیلی پایین آوریم. اگر پیش‌بینی و انتظار ما برای نرخ تورم در ۵ سال آینده این است که به طور متوسط، نرخ تورم ۶ تا ۷ درصد باشد؛ در عین حال انتظار داریم رشد اقتصادی هم به ۷ درصد برسد؛ پس باید حدود ۱۲ تا ۱۵ درصد رشد نقدینگی در سال را شاهد باشیم؛ در سال ۱۳۹۶ باید ۱۵ درصد رشد نقدینگی رخ دهد، اما هر چقدر که از تورم کم شود، می‌توان رشد نقدینگی را بالاتر برد. ■

میراث اقتصادی دولت آینده

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

فرشیداسلامبولجی

یادداشت

یادداشت

یادداشت

یادداشت

یادداشت

یادداشت

یادداشت

یادداشت

یادداشت

یادداشت

یادداشت

یادداشت

یادداشت

یادداشت

یادداشت

یادداشت

یادداشت

یادداشت

یادداشت

یادداشت

یادداشت

یادداشت

یادداشت

یادداشت

یادداشت

یادداشت

یادداشت

یادداشت

یادداشت

یادداشت

یادداشت

یادداشت

یادداشت

یادداشت

یادداشت

یادداشت

یادداشت

♦ عدم بهبود بسترهای لازم برای ایجاد و توسعه کسب‌وکار در کشور، از جمله رفع قوانین مزاحم و کاهش بوروکراسی فسادآور کنونی، نه تنها برای سرمایه‌گذاران خارجی بلکه برای بسیاری از سرمایه‌گذاران داخلی هم انگیزه‌ای برای توسعه کسب‌وکار بدون اخذ رانت‌های گوناگون باقی نگذاشته است.

با توجه به ورود خیل عظیم جوانان تحصیل کرده به بازار کار و عدم ایجاد شغل متناسب با درآمدهای نفتی کشور برای آنها در سال‌های ۱۳۹۲-۱۳۸۴، نرخ بیکاری به‌طور پیوسته رو به افزایش بوده است. به عبارت دیگر، این درآمدها به جای سرمایه‌گذاری شدن در بخش‌های اشتغال‌زا و مولد، تنها به صورت تورم‌های افسار گسیخته در سال‌های بعد، سرکوب و پایین ماندن مصنوعی نرخ ارز و تخریب هرچه بیشتر ساختارهای اقتصادی خود را نشان داده است. طبیعی است که بسیاری از دستاوردهای دولت یازدهم از جمله کنترل تورم، با توجه به استمرار مشکلات ساختاری اقتصاد به‌ویژه مشکلات ساختاری نظام بانکی به‌زودی از دست خواهد رفت. مشکلات جدی امروز نظام بانکی که حاصل سال‌ها بی‌تفاوتی نهاد ناظر به عملکرد غیرشفاف و غیراصولی برخی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری مجاز و غیرمجاز بوده است، جز با پرداخت بهایی سنگین از سوی سپرده‌گذاران، سهامداران و کل جامعه رفع نخواهد شد. هرچند، تشدید مشکلات ترازنامه‌ای بانک‌ها، نتیجه غیرمستقیم عدم استقلال نهاد ناظر و نهاد سیاست‌گذار پولی از دولت بوده است. به عبارت دیگر، فراهم کردن استقلال کافی برای بانک مرکزی لازمه اصلاح ساختار نظام بانکی است که متأسفانه نشانه‌هایی از آن حتی در پیش‌نویس لوایح جدید بانک مرکزی و بانکداری بدون ربا مشاهده نمی‌شود.

از سوی دیگر مشکلات شدید صندوق‌های بازنشستگی مختلف و وابستگی هر چه بیشتر آنها به بودجه عمومی دولت، به تدریج فشار بیشتری بر پرداخت‌های عمرانی (با درصد تحقق پایین) دولت وارد کرده و خود به عاملی برای کاهش شدید تشکیل سرمایه ثابت ناخالص بخش دولتی در اقتصاد تبدیل خواهد شد. طبیعی است که با توجه به وابستگی بالای بودجه دولت به درآمدهای نفتی، عدم افزایش و یا حتی کاهش این‌گونه درآمدها در سال‌های بعد زمینه بروز بحران‌های اجتماعی ناشی از ناتوانی دولت در پرداخت مستمری بازنشستگان این صندوق‌ها را فراهم خواهد کرد. باید توجه داشت که مشکلات فعلی این صندوق‌ها حاصل سال‌ها سوءمدیریت در سطوح کلان و خرد اقتصاد بوده است.

عدم توسعه بازارهای مالی کارآمد و عمیق در کشور از جمله بازار بدهی متشکل از اوراق دولتی با سررسیدهای بلندمدت که توانایی جذب نقدینگی این صندوق‌ها را داشته باشند، در شکل‌گیری مشکلات فعلی صندوق‌ها نقش مهمی داشته است. هر چند تغییر قوانین مرتبط با شرایط بازنشستگی در این صندوق‌ها و تحمیل تعهدات سنگین مالی، یکی پس از دیگری از سوی مجلس و دولت‌های مختلف نیز بر این امر بی‌تاثیر نبوده است. به عبارت دیگر، سیاست‌گذاران بدون در نظر گرفتن نتایج بلندمدت چنین تصمیم‌هایی، زمینه بروز بحران‌های آتی را فراهم کرده‌اند.

از دیگر مشکلات ساختاری اقتصاد کشور، عدم تعدیل نرخ ارز متناسب با اختلاف تورم داخلی و خارجی است که نتیجه مستقیم آن کاهش مستمر رقابت‌پذیری تولیدکنندگان داخلی با رقبای خارجی آنها است. طبیعی است که بالا بردن هرچه بیشتر تعرفه‌های گمرکی تسکینی موقت برای چنین مشکلاتی است که تا ابد امکان تداوم نخواهد داشت. متأسفانه تغییرات نرخ ارز در کشور به شدت سیاست‌زده شده و هم‌اکنون تاثیر بیش از حدی بر انتظارات تورمی فعالان اقتصادی دارد. این در حالی است که در صورت تعدیل تدریجی این نرخ در طول زمان، شاهد جهش‌های ناگهانی نرخ ارز که کنترل آن فشار بالایی به منابع محدود بانک مرکزی وارد می‌کند، نبودیم. طبیعی است که در این شرایط، یکسان‌سازی نرخ ارز هر شش‌ماه به شش‌ماه بعد موکول شده و اعتبار سیاست‌گذار ارزی از این محل نیز کاهش می‌یابد. بدین ترتیب نااطمینانی در اقتصاد از این ناحیه نیز افزایش یافته و به کاهش بیشتر انگیزه سرمایه‌گذاران خارجی برای حضور در اقتصاد کشور می‌انجامد.

از دیگر مشکلات ساختاری اقتصاد کشور، تداوم پرداخت غیرهدفمند یارانه‌های نقدی و تحمیل هزینه‌های سنگین بر منابع محدود دولت است. به این ترتیب برخلاف اهداف اولیه طرح هدفمند کردن یارانه‌ها، نه تنها افزایش رفاهی برای اقشار مختلف جامعه ایجاد نشده است، بلکه از مجرای تشدید فشارهای تورمی، رفاه اقشار ضعیف‌تر جامعه به طور تدریجی کاهش نیز می‌یابد. نبود یک سیستم اطلاعاتی جامع از وضعیت اقتصادی افراد جامعه نه‌تنها مانع از هدفمند کردن یارانه‌های نقدی شده است، بلکه اخذ مالیات از تک تک افراد جامعه را که روشی مرسوم در اقتصادهای توسعه یافته محسوب می‌شود، غیرممکن ساخته است. از سوی دیگر بخش تولید نیز که طبق قانون سهمی از منابع حاصل از اجرای طرح هدفمندی یارانه‌ها داشت، تنها شاهد افزایش قیمت حامل‌های انرژی و افزایش هزینه‌ها از این محل بود. نامشخص بودن برنامه دولت برای افزایش قیمت حامل‌های انرژی در سال‌های بعد و حتی تلاش دولت برای هرچه غیرشفاف کردن آینده طرح هدفمندی یارانه‌ها، از دیگر عوامل افزایش دهنده نااطمینانی در میان فعالان اقتصادی است.

در مجموع، رییس جمهور دولت دوازدهم ناگزیر از تصمیم‌گیری در مورد نحوه برخورد با این‌گونه مسائل ساختاری اقتصاد کشور خواهد بود. رویکرد اول تلاش برای اصلاح این‌گونه مسائل پس از مطالعات کارشناسی دقیق و با صرف کمترین هزینه اجتماعی ممکن است و رویکرد دوم بی‌تفاوتی به اضطرار کنونی برای مقابله با این مشکلات. همانگونه که ذکر شد، انتخاب گزینه دوم در دولت‌های گذشته عامل پیدایش مشکلات درهم‌تنیده کنونی است. نتیجه انتخاب رویکرد دوم از سوی دولت دوازدهم وقوع بحران‌های اجتماعی به مراتب بزرگ‌تر در همان دولت یا دولت‌های بعد خواهد بود. بنابراین، شایسته است قبل از وقوع چنین بحران‌هایی دولت بعد عزم خود را برای حل ریشه‌ای این مشکلات اعلام کند و برخلاف روند گذشته، آماده هزینه‌کرد کوتاه‌مدت از خود در مقابل منفعت بلندمدت کشور باشد. طبیعی است افزایش آگاهی مردم از این مشکلات و علل به وجود آورنده آنها در سال‌های قبل، به همراهی بیشتر آنها با دولت برای عبور از گردنه سخت کنونی خواهد انجامید. ■

IFRS تغییر حسابداری یا کسب و کار؟

فائزة محمدی
معاون مدیریت امور مالی بانک خاورمیانه

IFRS^۱ یا استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، مجموعه استانداردهایی هستند که توسط هیات استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی^۲ (IASB) برای تهیه صورت‌های مالی تدوین می‌گردد. این استانداردها سبب می‌شود صورت‌های مالی در سطح بین‌المللی براساس یک مجموعه استاندارد واحد تدوین شده و در نتیجه به افزایش قابلیت مقایسه صورت‌های مالی شرکت‌ها در کشورهای مختلف کمک خواهد کرد. به علاوه به شرکت‌ها در جذب سرمایه، رقابت در عرصه بین‌الملل و انعقاد قراردادهای بین‌المللی کمک می‌کند. تا سال ۲۰۰۱، کمیته استانداردهای بین‌المللی حسابداری (IASB) مسئولیت تدوین این استانداردها را بر عهده داشت، اما در سال ۲۰۰۱ هیات استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IASB) جایگزین آن شد و مقرر شد به مرور زمان استانداردهای (IFRS) جایگزین استانداردهای بین‌المللی حسابداری^۳ (IAS) شود.

مجموعه IFRS شامل موارد ذیل است:

۱. استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRSs)
۲. استانداردهای بین‌المللی حسابداری (IASS)
۳. بیانیتهای تفسیر استانداردها

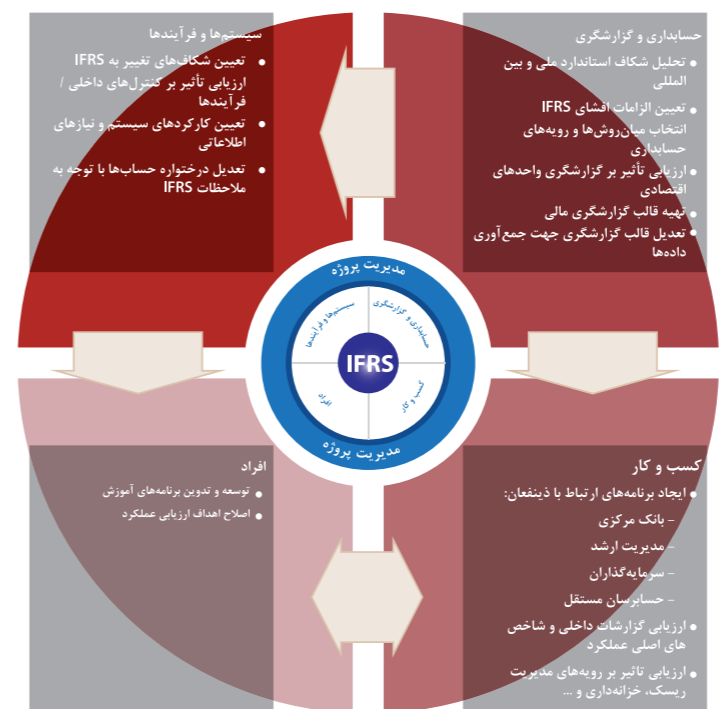
در مرداد سال ۱۳۹۵ و براساس مصوبه مجمع عمومی سازمان حسابرسی که به تأیید وزیر امور اقتصادی و دارایی رسیده است، از ابتدای سال ۱۳۹۵ آن دسته از شرکت‌هایی که سازمان بورس و اوراق بهادار تعیین می‌کند، کلیه بانکها، موسسات مالی و شرکت‌های بیمه اعم از دولتی و غیردولتی، ملزم به تهیه صورت‌های مالی تلفیقی بر اساس IFRS هستند. در آبان ماه همان سال و طبق ابلاغیه سازمان بورس، بانکها، بیمه‌ها و شرکت‌های با سرمایه بالای ۱۰۰۰۰ میلیارد ریال ملزم به تهیه دو مجموعه صورت‌های مالی سالانه بر اساس (۱) استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی و (۲) استانداردهای حسابداری ایران شدند. تا پیش از این شرکت‌ها صورت‌های مالی خود را تنها بر اساس استانداردهای حسابداری ایران تهیه می‌کردند.

بنا بر مستندات منتشر شده از طرف موسسه‌های حسابرسی بزرگ بین‌المللی، حرکت به سمت IFRS تنها یک اقدام حسابداری نیست و در واقع رویکرد مدیریتی دارد. به‌کارگیری IFRS ممکن است جنبه‌های زیادی از شرکت‌ها را فراتر از گزارشگری مالی تحت تأثیر قرار دهد و در واقع تمامی جنبه‌های شرکت که تحت تأثیر اطلاعات مالی هستند، ممکن است دچار تغییر شوند (برای نمونه شاخص‌های عملکرد اصلی، طرح پاداش کارکنان، گزارش‌های داخلی مدیریت، روابط سرمایه‌گذاران و تحلیل اطلاعات)، موسسه حسابرسی KPMG معتقد است فرآیند به‌کارگیری IFRS از چهار بعد بر شرکت‌ها تأثیر دارد: حسابداری و گزارشگری، سیستم‌ها و فرآیندها، کسب و کار و افراد.

اگرچه فعالیت بانک‌ها از بسیاری جنبه‌ها مشابه سایر شرکت‌ها هستند، اما برخی تفاوت‌ها در مورد ماهیت کسب و کار آنها موجب می‌شود فرآیند اجرای IFRS در بانک‌ها منحصر به فرد شود. در ادامه و بر اساس تصویر شماره ۱ این فرآیند تغییر را در چهار حوزه بررسی خواهیم کرد.

حسابداری و گزارشگری

اولین اقدام در این حوزه، تهیه تحلیلی جامع از تفاوت‌های میان استانداردهای حسابداری ملی و IFRS است. این تحلیل مبنای تعیین تغییرات در راستای فرآیند اجرای IFRS خواهد بود. البته باید این نکته را در نظر داشت که استانداردهای حسابداری ایران نیز بر مبنای استانداردهای بین‌المللی تدوین شده است اگرچه بنا بر شرایط اقتصادی کشور تعدیل‌هایی

در نظر گرفته شده است و یا به روزرسانی نشده‌اند. بر اساس بررسی‌های صورت گرفته توسط کارشناسان امور مالی بانک خاورمیانه موارد ذیل به عنوان عمده تفاوت‌های استانداردهای ملی و IFRS در مورد بانک‌ها شناسایی شده‌اند. ممکن است این فهرست کامل نباشد زیرا در اینجا فقط به موارد مهم اشاره می‌شود.

الف. ابزارهای مالی - طبقه بندی، اندازه گیری. با توجه به ماهیت کسب و کار بانک‌ها، عمده دارایی‌ها و بدهی‌های ترازنامه بانک‌ها در طبقه دارایی‌ها و بدهی‌های مالی قرار می‌گیرد. ابزارهای مالی موضوع استاندارد بین‌المللی حسابداری شماره ۳۹ (IAS39) می‌باشند و تا ابتدای سال ۲۰۱۸ که با IFRS9 جایگزین می‌شود، کاربرد دارد. نمونه ابزارهای مالی در صورت‌های مالی بانک موجودی نقد، تسهیلات اعطایی، سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار، حساب‌های دریافتی و پرداختی و سپرده‌های مشتریان هستند. در استانداردهای بین‌المللی ابزارهای مالی به چهار گروه (۱) اندازه‌گیری شده به ارزش منصفانه از طریق سود و زیان دوره، (۲) نگهداری‌شده تا سررسید، (۳) وام‌ها و دریافتی‌ها، (۴) آماده برای فروش طبقه‌بندی می‌شود. شناخت اولیه همه طبقات فوق بر اساس ارزش منصفانه و شناخت‌های بعدی براساس هر طبقه متفاوت است.

ب. ابزارهای مالی - کاهش ارزش. بنا به نظر کارشناسان بانکی، بحث برانگیزترین قلم در صورت‌های مالی بانک‌ها، هزینه مطالبات مشکوک‌الوصول است. با توجه به پندهای ۵۸ الی ۳۹ IAS، در مورد ذخیره‌گیری مطالبات مشکوک‌الوصول، ابتدا می‌بایست آستانه تسهیلات انفرادی با اهمیت تعیین و شواهد عینی نکول در مورد این تسهیلات بررسی گردد. در صورت وجود شواهد عینی نکول در مورد تسهیلات با اهمیت انفرادی، جریان وجه نقد مورد انتظار با نرخ بهره موثر اولیه تسهیلات تنزیل شده و تفاوت آن با مبلغ دفتری تسهیلات

به عنوان هزینه مطالبات مشکوک‌الوصول شناسایی می‌گردد (ارزیابی انفرادی). تسهیلات انفرادی با اهمیتی که دارای شواهد عینی نکول نیستند و سایر تسهیلات پایین‌تر از آستانه اهمیت باید بر اساس ویژگی‌های ریسک مشترک طبقه‌بندی (ارزیابی گروهی) و ذخیره آنها بر اساس نرخ زیان تاریخی محاسبه گردد (مدل زیان تحقق یافته). تا پیش از این، ذخیره‌گیری مطالبات مشکوک‌الوصول بر اساس بخشنامه بانک مرکزی در صورت‌های مالی بانک‌ها اعمال شده است که بر اساس آن ذخیره عمومی در مورد مانده کل مطالبات به میزان ۱۵٪ و ذخیره اختصاصی بر اساس طبقات تسهیلات می‌باشد. با توجه به اختلاف دو مدل فوق برای محاسبه کاهش ارزش تسهیلات، نتایج متفاوت آن می‌تواند موجب تفاوت با اهمیت سود حسابداری بر اساس استاندارد ملی و IFRS گردد. لازم به توضیح است یکی از مهمترین تغییرات IFRS 9 نسبت به IAS 39 همین مدل کاهش ارزش است که به مدل زیان مورد انتظار تغییر یافته و موجب خواهد شد کاهش ارزش تسهیلات زودتر و بیشتر اندازه‌گیری شود.

پ. مالیات انتقالی. یکی از مواردی که تاکنون در استانداردهای حسابداری ایران مطرح نبوده بحث مالیات انتقالی است. این مبحث از آن جا ناشی می‌شود که روش محاسبه سود مشمول مالیات با روش محاسبه سود حسابداری متفاوت است. در تهیه صورت سود و زیان، حسابداران برای اندازه‌گیری نتایج عملیات بر طبق استانداردهای حسابداری عمل می‌کنند اما سود مشمول مالیات بر اساس قوانین مالیاتی محاسبه می‌شود در نتیجه این دو همیشه با یکدیگر تفاوت دارند و این تفاوت باعث ایجاد مفهوم مالیات انتقالی برای انعکاس این تفاوت‌ها در صورت‌های مالی شده است.

ت. افشای مورد ابزارهای مالی - شامل افشا در مورد ریسک‌ها و ارزش منصفانه. یکی از ویژگی‌های اصلی IFRS افشای بیشتر اطلاعات مالی به صورت کمی و کیفی است. یکی از استانداردهای با اهمیت در مورد صورت‌های مالی بانک‌ها IFRS7 با عنوان "ابزارهای مالی: افشا" است. این استاندارد مستلزم افشای گسترده اطلاعات کمی و کیفی در مورد ابزارهای مالی، ریسک‌ها و مدیریت این ریسک‌ها است. ممکن است بسیاری از اطلاعات لازم در IFRS7 در حال حاضر در دسترس نباشد و ممکن است به سیستم‌ها، فرآیندها و کنترل‌های داخلی جدید نیاز باشد تا اطلاعات لازم گردآوری گردد.

ث. شناسایی سود حاصل از سرمایه‌گذاری در شرکت‌های فرعی و وابسته. بررسی استاندارد بین‌المللی نشان می‌دهد که زمان شناسایی درآمد سرمایه‌گذاری در شرکت‌های فرعی و وابسته در صورت‌های مالی جداگانه طبق استانداردهای ملی و IFRS متفاوت است. در استانداردهای ملی در صورت برگراری مجمع شرکت‌های فرعی و وابسته پیش از تاریخ تصویب صورت‌های مالی شرکت اصلی، درآمد سرمایه‌گذاری به عنوان رویداد تعدیلی در نظر گرفته می‌شود. اگرچه در استانداردهای بین‌المللی زمان شناسایی درآمد سرمایه‌گذاری شرکت‌های فرعی و وابسته تفاوتی با سایر شرکت‌ها ندارد و به عنوان رویداد تعدیلی پس از تاریخ ترازنامه در نظر گرفته نمی‌شود.

ج. IFRS ۱: به‌کارگیری IFRS برای نخستین بار. در مورد گذار به IFRS استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی شماره ۱ الزامات لازم را مطرح کرده است. تغییر به IFRS باید به گونه‌ای در حساب‌ها منظور شود که گویی از ابتدای فعالیت بنگاه اقتصادی این استانداردها رعایت شده‌اند. نظر به این که هزینه این الزام با توجه به تفاوت‌های میان استانداردهای ملی و بین‌المللی زیاد است، IFRS ۱ به منظور آن که این فرآیند مقرون به صرفه گردد معافیت‌های اختیاری را برای اولین دوره به‌کارگیری IFRS در نظر گرفته است. از میان این معافیت‌ها در نظر گرفتن مبلغ دفتری ترکیب‌های تجاری بر اساس استاندارد قبلی به عنوان مانده تاریخ گذار و طبقه‌بندی ابزارهای مالی در تاریخ گذار از مهم‌ترین آنها در صنعت بانکداری هستند.

چ. سرمایه‌گذاری در املاک. استاندارد بین‌المللی شماره ۴۰ یا عنوان **Investment property** در مورد دارایی‌های نگهداری شده با هدف کسب درآمد، در استانداردهای ملی معادلی ندارد. طبق این استاندارد در مورد اندازه‌گیری این دارایی‌ها می‌توان از دو مدل ارزش منصفانه یا بهای تمام شده استفاده کرد. به علاوه بر اساس IAS 40، در صورت انتخاب مدل بهای تمام شده، ارزش منصفانه این دارایی‌ها باید در یادداشت‌های صورت‌های مالی افشا گردد.

سیستم‌ها و فرآیندها

به‌کارگیری IFRS مستلزم آن است که اطلاعات و تحلیل‌های جدیدی بر اساس الزامات استانداردهای بین‌المللی گردآوری گردد که با توجه به مدل کسب و کار بانک‌ها و گستردگی

اطلاعات این امر مستلزم توسعه سیستم‌ها و فرآیندها است. در فرآیند اجرای IFRS، سیستم‌های اطلاعاتی از مراحل ابتدایی شروع معاملات تا تولید گزارش‌های مالی تحت تأثیر قرار خواهند گرفت. برای نمونه مدل کاهش ارزش تسهیلات بر اساس IAS 39 و بیشتر از آن IFRS9 مستلزم گردآوری اطلاعات در مورد مشتریان اعتباری است.

آموزش

به‌کارگیری IFRS مستلزم انتقال دانش کافی در مورد الزامات آن به تهیه‌کنندگان گزارش‌های مالی است. انتقال به موقع و موثر دانش لازمه اجرای موفق پروژه IFRS است و لذا نباید نقش آموزش در فرآیند تغییر را کم اهمیت در نظر گرفت. گستره این آموزش می‌تواند شرکت در دوره‌های آموزشی عمومی، همایش‌ها، کارگاه‌ها و یا در مورد مسایل پیچیده‌تر مانند ابزارهای مالی استفاده از خدمات مشاوره موسسه‌های حسابرسی معتبر باشد.

کسب و کار

یکی از چالش‌های اجرای IFRS، ذینفعانی هستند که عملکرد مالی سازمان را دنبال می‌کنند. برای نمونه می‌توان از سهام‌داران، شرکت‌های رقیب، دولت و بانک مرکزی به عنوان مهمترین ذینفعان گزارش‌های مالی بانک‌ها نام برد. در مورد سهام‌داران، تغییرات IFRS ممکن است منجر به تغییر رقم سود خالص بانک‌ها و در نتیجه سود قابل تقسیم آنها گردد، لذا تعامل مناسب با آنان در طول فرآیند تغییر می‌تواند از شوک‌های ناگهانی جلوگیری کند. با توجه به آن‌که بانک‌ها تا حدود زیادی به طور یکسان تحت تأثیر IFRS قرار خواهند گرفت، هماهنگی آنها از طریق شکل‌های صنفی به اجرای موفق IFRS کمک خواهد کرد. لازم به ذکر است بر اساس ابلاغیه سازمان بورس، صورت‌های مالی بر اساس IFRS در کنار صورت‌های مالی بر اساس استانداردهای حسابداری ایران منتشر خواهد شد و مبنای محاسبه مالیات و تقسیم سود نخواهد بود.

اجرای IFRS یکی از مهم‌ترین تغییراتی است که طی سال‌های گذشته سازمان‌ها با آن مواجه بوده‌اند. این تغییر بزرگ ریسک‌ها و فرصت‌های زیادی را فراهم می‌کند و تأثیر با اهمیتی بر مدیریت و هیات مدیره سازمان خواهد داشت. اگرچه در بخش عمده‌ای از این مقاله به ریسک‌ها و چالش‌های اجرای IFRS پرداخته شد اما نباید فراموش کرد که اجرای IFRS منافع زیادی نیز در سطح کلان دارد از جمله افزایش شفافیت و سهولت دستیابی به بازارهای مالی خارجی.

1. International Financial Reporting Standard
2. International Accounting Standard Board
3. International Accounting Standard Committee
4. International Accounting Standard

منابع:

1. Impact of IFRS: Banking. KPMG International. 201۱.
2. IFRS for audit committees and boards of directors- Important questions for your consideration. Ernst & Young. 2008.

چالش‌های حسابرسی

بررسی صورت‌های مالی براساس گزارشگری مالی

بین‌المللی (IFRS)

احسان رحمانی‌نیا*

مدیر حسابرسی داخلی *بانک خاورمیانه

حرکت به سوی گزارشگری مالی براساس استانداردهای بین‌المللی انتظار و وظیفه خطیری از حرفه حسابرسی طلب می‌کند. حسابرسان به عنوان اعتباردهنده صورت‌های مالی شرکت‌ها یکی از ارکان شفافیت در بازارهای سهام بوده و به عنوان یکی از پایه‌های حاکمیت شرکتی، کیفیت عملکرد آنها مورد سوال و توجه نهادهای ناظر یا سرمایه‌گذاران قرار دارند.

♦ احساس نیاز در به‌کارگیری استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی (IFRS) در تعامل با سایر کشورها به ویژه پس از برجام، به یک‌باره تلاش‌های مختلفی از سوی برخی نهاده‌ا از جمله بانک مرکزی، سازمان حسابرسی و سازمان بورس و اوراق بهادار شروع و یا با جدیت بیشتری نسبت به قبل آغاز گردید. از جمله این تلاش‌ها می‌توان به الزام تهیه صورت‌های مالی بانک‌ها براساس فرمت جدید ارائه شده از سوی بانک مرکزی مصطلح به "همگرا با IFRS " و یا الزام سازمان بورس بر تهیه صورت‌های مالی برای شرکت‌های بزرگ بورسی(بانک‌ها و بیمه‌ها و شرکت‌های ثبت شده در بورس و فرابورس یا سرمایه بیش از ۱۰ هزار میلیارد ریال) براساس IFRS و اقدام به ترجمه و انتشار برخی از استانداردهای مزبور از سوی سازمان حسابرسی اشاره نمود. هرچند که پیشتر و در سال ۱۳۹۰ با پیشنهاد سازمان بورس در مجمع سازمان حسابرسی تصویب گردید که گروهی از شرکت‌ها و نهادهای مالی ثبت شده نزد سازمان بورس که توسط سازمان حسابرسی مشخص می‌شوند در تهیه صورت‌های مالی تلفیقی خود از استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی استفاده نمایند و در سال ۱۳۹۲ نیز سازمان بورس به‌کارگیری این استانداردها در تهیه صورت‌های مالی شرکت‌ها و نهادهای مالی ثبت شده نزد آن سازمان و تهیه صورت‌های مزبور از ابتدای سال ۱۳۹۲ را مجاز شمرد.

در همین اثنا انتظار از حرفه حسابرسی برای کمک به تایید تطابق صورت‌های مالی شرکت‌ها براساس IFRS بوجود آمده است. حسابرسان در این شرایط ناگزیر از مواجهه با برخی از ملاحظات و چالش‌ها هستند که در ادامه به برخی از آن‌ها پرداخته می‌شود اما قبل از آن اهم نکات تاثیرگذار در گزارش‌دهی مالی شرکت‌ها یا به‌کارگیری IFRS (یا وجود تطابق استانداردهای ملی در حدود ۸۰ درصد با IFRS) بیان می‌گردد:

چارچوب نظری

بازنگرسی در چارچوب نظری در چند مرحله و با تلاش مشترک هیات استانداردهای حسابداری بین‌المللی و هیات استانداردهای حسابداری مالی آمریکا (IASB) صورت پذیرفت. ماحصل نخستین مرحله که در سال ۲۰۱۰ منتشر شد نشان دهنده تاکید بیشتر بر "اطلاعات مربوط" در مقایسه با "قابلیت اتکای" اطلاعات بوده است. در چنین فضایی باید انتظار داشت جایگاه

پیش‌تر نیز مقوله برآورد ارزش‌های فعلی و پیش‌بینی شرایط آتی با به‌کارگیری روش بهای تاریخی نیز برای تعیین موادی چون تعدادم فعالیت یا احتمال وجود کاهش ارزش دارایی‌ها از اهمیت ویژه‌ای برای حسابرسان برخوردار بوده است اما به‌کارگیری استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، میزان استفاده از ارزش‌های روز و به تبع آن نیاز به تعیین مفروضات صحیح برای

برآوردها و پیش‌بینی‌ها در اعداد و ارقام و یادداشت‌های صورت‌های مالی شرکت‌ها بیش از پیش گردد.

استفاده گسترده از ارزش‌های منصفانه

ارزش‌های منصفانه به‌عنوان پایه و اساس مهم در استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در نظر گرفته شده است که با استفاده از آن برای ارائه اطلاعات مربوط(در مقایسه با قابلیت اتکای اطلاعات) به استفاده‌کنندگان (که البته مهم‌ترین آنان براساس چارچوب نظری، سهامداران هستند) گام بردارد. علی‌رغم آن‌که با رعایت کامل الزامات IFRS بسیاری از دارایی‌ها و بدهی‌های شرکت‌ها همچنان براساس بهای تاریخی شناسایی و گزارش می‌شوند اما در برخی شرکت‌ها و یا در مورد برخی دارایی‌ها و بدهی‌ها تعیین ارزش منصفانه پیش شرط لازم است که این خود مستلزم برآورد صحیح از جریان‌های ورودی یا خروجی نقدی آینده آن اقلام است.

گسترده شدن و افزایش افشائیات

افشای بسیاری از موارد با استفاده از تکنیک‌ها و مدل‌های مختلف وبعضاً پیچیده برای شفاف کردن متغیرهای استفاده شده در شناسایی ارقام در صورت‌های مالی مورد انتظار است. به عنوان نمونه افشای ریسک‌های واحد تجاری و برخی ارقام صورت‌های مالی با استفاده از بهترین الگوهای موجود مورد تاکید است که خود نیازمند فراهم آوردن اطلاعات به صورت یک‌پارچه در یک پایگاه داده و در نهایت استفاده از آن در قالب مدل‌ها و فرم‌های مختلف در باب افشا درخصوص واحد تجاری است.

با در نظر گرفتن موارد فوق حسابرسان برای حسن ایفای نقش خود ناگزیر از مواجهه با چالش‌های زیر هستند:

قضاوت، عدم اطمینان و شرایط آینده

لزوم حرکت همگام حسابرسان با عملیات تجاری، مقررات، اصول حاکمیت شرکتی، انتظارات ذینفعان و پیچیدگی‌های بازارها، کاربست فناوری‌ها و تغییرات لازم در استانداردهای حسابرسی را ضروری می‌سازد. هرچند پیش‌تر نیز مقوله برآورد ارزش‌های فعلی و پیش‌بینی شرایط آتی با به‌کارگیری روش بهای تاریخی نیز برای تعیین موادی چون تعدادم فعالیت یا احتمال وجود کاهش ارزش دارایی‌ها از اهمیت ویژه‌ای برای حسابرسان برخوردار بوده است اما به‌کارگیری استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، میزان استفاده از ارزش‌های روز و به تبع آن نیاز به تعیین مفروضات صحیح برای

کوششی بیشتر این مسیر دشوار پیموده شود.
» دارنده گواهینامه گزارشگری مالی بین‌المللی از ACCAانگلسان (the Association of Chartered Certified Accountants) انجمنی جهانی برای حسابداران حرفه‌ای

تسهیل انتقال سرمایه خارجی

مدیریت‌امورمشتریان چندملیتی •بانک خاورمیانه

سرمایه‌گذاری خارجی یکی از ابزارهای کمک به رشد تولید و اقتصاد کشور است . افزایش فرصت‌های شغلی، ورود و توسعه فن‌آوری و مهارت‌های مدیریتی و ارتقاء کیفیت تولیدات و افزایش توان صادراتی کشور از دیگر مزایای سرمایه‌گذاری خارجی در کشور است.

با اجرای برجام، سرمایه‌گذاران و کارآفرینان ایرانی مقیم خارج و شرکت‌ها و سرمایه‌گذاران خارجی تمایل بیشتری به سرمایه‌گذاری در ایران از خود نشان داده‌اند.

انتقال سرمایه ارزی سرمایه‌گذار خارجی به ایران

به منظور تشویق سرمایه‌گذاری خارجی و بهبود شرایط ورود سرمایه به کشور، بر اساس "دستورالعمل و ضوابط اجرایی خرید و فروش ارز به نرخ آزاد" که در تاریخ ۹۵/۰۵/۱۰ توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به کلیه بانک‌ها ابلاغ شد، بانک‌ها مجاز هستند ارز مورد معامله را به نرخ آزاد خریداری نمایند. ارز قابل خرید به نرخ آزاد باید حاصل یکی از فعالیت‌های زیر باشد:

۱. صادرات کالاهای غیرنفتی مشروط بر ارائه اظهارنامه صادراتی و استعلام کوتاژ صادراتی از گمرک

۲. ارز نمایندگی‌های دیپلماتیک مشروط بر دریافت درخواست کتبی نمایندگی

۳. صادرات خدمات فنی و مهندسی مشروط بر ارائه قرارداد و تاییدیه صورت وضعیت انجام کار توسط کارفرما

۴. سرمایه‌گذاری خارجی مشروط به ارائه معرفی‌نامه سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران

این دستورالعمل کمک شایانی به تسهیل انتقال سرمایه خارجی از طریق سیستم بانکی و خرید ارز وارداتی به نرخ آزاد توسط سیستم بانکی نموده است. پیش از صدور این دستورالعمل تبدیل ارز حاصل از سرمایه‌گذاری خارجی صرفاً با نرخ مبادله‌ای انجام می‌شد.

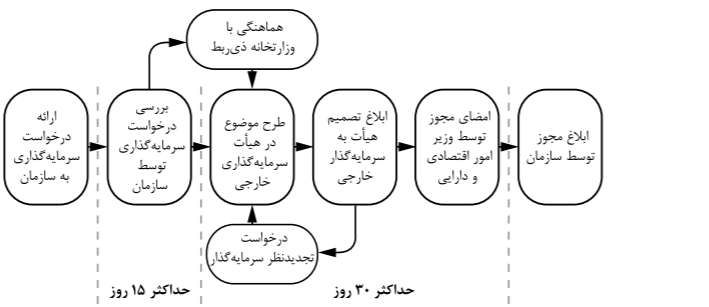
همچنین می‌توان ارز وارداتی را در حساب ارزی شرکت مشترک یا بنگاه اقتصادی صورت‌های مالی براساس IFRSنیازمند بینش وسیع از فلسفه و درک عمیق از مفاهیم آن است. دستیابی به این سرمایه‌پذیر به صورت سپرده نگهداری کرد و با نظارت سازمان سرمایه‌گذاری برای پرداخت سفارش‌های خارجی و یا سایر هزینه‌های ضروری طرح مورد نظر عیناً مورد استفاده قرار داد. نگهداری سرمایه به‌صورت ارز بدون تبدیل، سرمایه‌گذار را از نوسانات نرخ ارز مصون نگه‌داشته و به وی امکان می‌دهد در زمان مناسب به تشخیص خود از آن استفاده نماید .

با توجه به حل مساله نرخ در تبدیل ارز حاصل از سرمایه‌گذاری خارجی، بانک خاورمیانه ضمن توضیح و توصیه به مشتریان خود که قصد انتقال و یا پذیرش سرمایه خارجی را دارند، آنها را در مسیر اخذ مجوز سرمایه‌گذاری خارجی همراهی می‌کند.

مراحل اخذ مجوز سرمایه‌گذاری خارجی:

پس از ابلاغ مجوز توسط سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران و متعاقب آن صدور معرفی‌نامه به بانک، در واقع مجوز ورود ارز مربوط به سرمایه خارجی به نام سرمایه‌گذار و به ذینفعی سرمایه‌پذیر صادر می‌شود.

با ارائه معرفی‌نامه به بانک، فرآیند انتقال سرمایه آغاز می‌شود. نکته مهم در این فرآیند الزام

به انتقال وجوه ارزی از حساب سرمایه‌گذار در بانک خارجی به حساب سرمایه‌پذیر در بانک ایرانی است.

پس از ثبت سرمایه واریزی، بانک گزارشی از وجوه دریافتی، مشخصات ارسال‌کننده و دریافت‌کننده(که الزاماً باید مطابق با اطلاعات مندرج در معرفی‌نامه سازمان باشد)، نرخ ارز مورد استفاده(در صورت تبدیل وجوه دریافتی به ریال) و تاریخ انجام هر تراکنش برای دفتر سرمایه‌گذاری خارجی ارسال می‌کند. اطلاعات ارسال شده مبنای پوشش قانون جذب و تشویق سرمایه‌گذاری خارجی خواهد بود.

افتتاح حساب برای اشخاص خارجی

با برداشته شدن تحریم‌ها و بازگشایی مجدد راه‌های ورود ارز به کشور، علاقه‌مندی سرمایه‌گذاران خارجی به سرمایه‌گذاری در ایران افزایش یافت. بازارهای مورد علاقه این افراد بیشتر صندوق‌های سرمایه‌گذاری خارجی و بورس اوراق بهادار است. همچنین فعالیت‌هایی برای تاسیس شعب و دفاتر نمایندگی شرکت‌های بزرگ بین‌المللی در کشور آغاز شده که لزوم بازبینی و تسهیل مقررات مربوط به ارائه خدمات بانکی به این دسته از مشتریان بیش از پیش احساس شد.

بر اساس "دستور العمل اجرایی افتتاح حساب سپرده ریالی برای اشخاص خارجی" که در تاریخ ۹۵/۱۰/۱۴ به تصویب شورای پول و اعتبار رسید، شرایط افتتاح حساب برای اشخاص حقیقی و حقوقی خارجی مقیم و غیر مقیم به شرح زیر به بانک‌ها ابلاغ شد:

افتتاح حساب سپرده برای اشخاص حقیقی خارجی مقیم که دارای اجازه اشتغال هستند، مجاز است.

افتتاح حساب سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز و سرمایه‌گذاری مدت‌دار برای اشخاص حقیقی خارجی غیر مقیم به شرط حضور متقاضی در بانک یا موسسه اعتباری و ارائه گذرنامه معتبر ، مجاز است.

"افتتاح حساب سپرده برای اشخاص حقوقی خارجی مقیم مجاز است. اشخاص حقوقی خارجی مقیم، اشخاص حقوقی خارجی هستند که شعبه یا نمایندگی یا نظیر آن ثبت شده در ایران دارند."

"افتتاح حساب سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز و سرمایه‌گذاری مدت‌دار برای اشخاص حقوقی خارجی غیر مقیم مجاز است. در این‌خصوص ارائه مدارکی مشعر بر تشکیل، ثبت و اساسنامه شخص مذکور که به تایید نمایندگی ایران در کشور متبوع شخص حقوقی رسیده باشد، الزامی است. افتتاح حساب برای این اشخاص مستلزم حضور مدیران صاحب امضای مجاز آنها در بانک یا موسسه اعتباری است."

زبان مشترک مالی

الزامات بانک مرکزی برای گزارشگری مالی

استقرار زیرساخت‌های لازم در بانک‌ها: اصلی‌ترین آن عبارت است از ارتقای نرم‌افزارهای بانکداری به نحوی که بتواند پاسخگوی اطلاعات مورد نیاز صورت‌های مالی جدید به‌ویژه اطلاعات مرتبط با ارزش منصفانه و یادداشت‌های مرتبط با تشریح ریسک‌های بانک باشد و نیز امکان ارزیابی و راستی‌آزمایی آن برای مقام ناظر بانکی و حسابرسان مستقل، وجود داشته باشد.

نحوه به‌کارگیری IFRS9: این روش از سال ۲۰۱۸ جایگزین International Accounting Standard یا IAS39 خواهد شد. بر اساس این استاندارد، دو موضوع مهم متفاوت و در عین حال مرتبط در ارتباط با تسهیلات اعطایی مطرح است؛ اولی بحث کاهش ارزش تسهیلات است که با اندازه‌گیری و شناسایی ذخیره مطالبات مشکوک‌الوصول درگیر می‌شود که در این زمینه مصوبات شورای پول و اعتبار و الزامات کمیته بال نیز دخیل است و باید مدنظر قرار گیرد و دومین بحث، افشای ارزش منصفانه تسهیلات است که با مولفه‌های نسبتاً پیچیده اندازه‌گیری و برآورد در محیط اقتصادی ایران مواجه است.

لزوم تسلط حسابرسان بر استانداردهای IFRS: آمادگی و تجهیز حسابرسان مستقل بانک‌ها از منظر تسلط بر کاربرد استانداردهای IFRS در صنعت بانکداری و رسیدگی دقیق به اطلاعات قابل‌انکای جدید به‌ویژه ارزش منصفانه و تشریح ریسک‌های بانک نیز مسأله‌ای درخور توجه است. به‌علاوه از این پس معاونت نظارتی بانک مرکزی مجموعه گزارشگری مالی غیرشفاف را که شامل گزارش حسابرسی نیز می‌شود، از بانک‌ها نخواهد پذیرفت.

خلا موسسات حسابرسی بزرگ در ایران: خلا ناشی از موسسات حسابرسی بزرگ و تا حدودی هم‌تراز با هم‌تایان خارجی که از درجه استقلال و حرفه‌ای‌گری بالایی برخوردارند در وضعیت فعلی مشهود است. امروز موسسات حسابرسی تراز جهانی علاوه‌بر متخصصان حسابداری و حسابرسی از تخصص‌های ضروری دیگری نظیر حقوق، اقتصاد و فناوری اطلاعات بهره می‌برند که وجود آنها برای انجام حسابرسی تراز جهانی به‌ویژه در صنعت بانکداری ضروری است.

تجهیز نظام ارزیابی (کارشناسی رسمی): این فرآیند به‌نحوی است که کارشناس رسمی در مواردی همچون ارزیابی سرمایه‌گذاری‌ها و وثایق عمده و پیچیده بانک‌ها به‌طور حرفه‌ای عمل کرده و درمقابل ذینفعان پاسخگو باشد. درجه شفافیت و حرفه‌ای‌گری فعلی در این رابطه فاصله‌معداری با دنیا دارد که فقدان بانک‌های اطلاعاتی از داده‌های مربوط نیز بر آن موثر است.

مفهوم ارزش منصفانه: این مفهوم مطابق مفاهیم بنیادی مالی و همچنین تعریف استانداردهای بین‌المللی نیست و برای تعیین آن ضروری است مدل‌های مناسب و معتبر ارزش‌گذاری مورد استفاده قرار گیرد و همچنین وقتی از ارزش بازار استفاده می‌شود، این ارزش شفاف، پایدار و قابل‌انکا باشد.

لزوم افشای اطلاعات قابل انکا با ارزش منصفانه: بدیهی است افشای اطلاعات با ارزش منصفانه غیرقابل‌انکا، نه‌تنها وضعیت صورت‌های مالی ما را در منظر طرف‌های خارجی ارتقا نمی‌دهد بلکه تصویر منفی مضاعفی از عدم‌شفافیت نظام بانکی را ترسیم خواهد کرد که به جد باید از آن اجتناب کنیم. زیرا موجب انتقال علائمی مبنی بر وجود ضعف‌های اساسی در نظام گزارشگری مالی و بی‌اعتمادی به این گزارش‌ها خواهد شد.

اعمال برخی اصلاحات در قوانین و مقررات مالیاتی در تطبیق با الزامات IFRS: در صورت وجود ابهام در برخورد سازمان امور مالیاتی با سود و زیان‌های شناسایی‌شده مطابق IFRS می‌تواند موجب اتلاف وقت و انرژی مضاعفی برای رفع آن باشد و بهتر است چنین موضوعاتی در حد قابل‌پیش‌بینی با کمک دولت و مجلس از قبل حل‌وفصل شود.

صورت‌های مالی بانک‌ها: اقلامی در صورت‌های مالی بانک‌های ایران وجود دارد که متأثر از قانون بانکداری خاص ایران است و اصولاً در چارچوب استانداردهای حسابداری اعم از ملی یا IFRS قرار نمی‌گیرد و تعاریف و الزامات آن شامل شناسایی، اندازه‌گیری و ارائه، به‌طور خاص در اختیار بانک مرکزی است.

تعامل اقتصادی بین‌المللی

به گفته وزیر امور اقتصادی و دارایی تجربه کشورهای که در دهه‌های اخیر توانسته‌اند به رشد اقتصادی مستمر دست یابند نشان می‌دهد بین رشد اقتصادی و تعامل اقتصادی بین‌المللی همبستگی محکمی وجود دارد. بدون استفاده از ظرفیت‌های بین‌المللی امکان دسترسی به رشد مستمر و پایدار منتفی است. بنابراین برای جذب سرمایه‌گذاران خارجی باید پیش نیازها را در اقتصاد وارد کرد. در کشورهایی که تلاطم در بازار ارز و دیگر حوزه‌ها وجود داشته باشد امکان حضور سرمایه‌گذاران خارجی نیز به حداقل می‌رسد. در این زمینه با وضع قوانین و مقررات کارآمد باید از سرمایه‌گذاران خارجی حمایت کرد. استفاده از IFRS و زبان مشترک بین‌المللی مالی جزو لوازم مهمی است که شرایط بنگاه‌ها را برای فعالان داخلی و خارجی روشن خواهد کرد. سرمایه‌گذاران خارجی باید بتوانند موقعیت‌های موجود در بنگاه‌ها و بخش‌های مختلف را شناسایی و با شرایط مشابه در عرصه بین‌المللی مقایسه کنند. بنابراین نیاز به یک گزارشگری مالی استاندارد وجود دارد که صورت‌های مالی را به نحو یکسان گزارش کند و نهایتاً به ارتقای کارایی در سرمایه‌گذاری و اقتصاد ملی بیانجامد.

افشای ریسک‌های چهارگانه صنعت بانکداری

رییس‌کل بانک مرکزی نیز معتقد است پیوستن به نظام گزارشگری مالی بین‌المللی برای ایجاد بستر مناسب تعاملات جهانی ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است. در این راستا مطالعات دقیق و کارشناسی با همکاری خبرگان حرفه و دانشگاه از سال ۱۳۹۳ در بانک مرکزی آغاز شد که از جمله نتایج آن تدوین نقشه راه حرکت برنامه‌ریزی‌شده به سمت اجرای کامل IFRS و تشکیل کمیته مطالعاتی IFRS صنعت بانکداری در پژوهشکده پولی و بانکی بانک مرکزی بوده است. گام اول اجرایی در این زمینه را در سال ۱۳۹۴ با ابلاغ صورت‌های مالی همگرا با IFRS به بانک‌ها بود. هدف اصلی در این مرحله نزدیک‌شدن به قالب‌ها و ادبیات نوین گزارشگری مالی بین‌المللی و ارتقای قابل‌ملاحظه شفافیت در چارچوب استانداردهای ملی بود. نتیجه این اقدام تطبیق کامل صورت سود و زیان بانک‌ها با نمونه رایج منطبق با IFRS بود که به مدد طراحی صورت عملکرد سپرده‌های سرمایه‌گذاری صورت گرفت. این صورت مالی انعکاس‌دهنده عملیات مشاع بانک‌ها بوده، پاسخگویی بانک به صاحبان سپرده‌های سرمایه‌گذاری که رابطه‌ای وکالتی دارند را محقق ساخته و ارائه صورت سود و زیان را به شکل قابل‌فهم و رایج در فرم بین‌المللی مبسوط ساخته است. در مجموعه جدید صورت‌های مالی، ۱۰۰ مورد تغییر در جهت ارتقای افشا و شفافیت مورد تأکید IFRS و ۵۳ مورد تغییر خاص در جهت تطبیق با IFRS انجام شده است که از جمله مهم‌ترین آنها افشای ریسک‌های چهارگانه صنعت بانکداری است.

ارزش‌گذاری منصفانه

دکتر شاپور محمدی رییس سازمان بورس و اوراق بهادار می‌گوید اجرای IFRS کار بزرگی بود که به سادگی امکان اجرایی کردن آن وجود نداشت، به‌طوری‌که هم‌اکنون برخی از کشورها همچنان نتوانسته‌اند آن را اجرایی کنند. براساس آخرین آمارهای ارائه شده از سوی موسسه دیلوید از ۱۵۳ کشور در دنیا، ۲۳ کشور کماکان نتوانسته‌اند این الگو را اجرایی کنند. هر چند از اجرای IFRS همه اقتصاد کشور منتفع می‌شود و عملکرد بانک‌ها، بیمه‌ها و نهادهای مالی نیز بهتر خواهد شد اما ذینفع اصلی آن بازار سرمایه است و ادامه داد: از سال ۹۲ با همکاری بورس و سازمان حسابرسی به شرکت‌ها اعلام شد، به‌صورت اختیاری گزارش‌های مالی خود را با استاندارد IFRS منتشر کنند و اکنون براساس قوانین اصل ۴۴ و ابلاغیه سازمان، ۷۷ شرکت بورسی ملزم به اجرای IFRS برای صورت مالی سال ۹۵ شده‌اند.

علاوه بر شفافیت، تعیین کارمزدهای عملیات منصفانه و ثبت سفارش عادلانه قیمت‌گذاری منصفانه اصل مهم بازار سرمایه است. ارزیابی منصفانه مهم‌ترین اصل برای سهامداران و سرمایه‌گذاران است و همان‌گونه که وظیفه سازمان بورس حمایت از آنها است توجه به ارزش‌گذاری منصفانه یک ضرورت محسوب می‌شود و این مهم از طریق اجرای دقیق IFRS محقق خواهد شد.

محیط غبارآلود کسب و کار

اکبر سهیلی‌پور رییس سازمان حسابرسی کل کشور عنوان می‌کند: با اجرای برجام و رفع نسبی تحریم‌ها سازمان حسابرسی توانست ضمن انعقاد قرارداد با بنیاد IFRS پس از ۶ ماه، مجوزهای لازم را برای ترجمه و تدوین راهنمای این استانداردها دریافت کند. از سوی دیگر ابزاری که روسای بانک مرکزی و سازمان بورس برای استفاده از استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی داشتند، باعث شد تا سازمان بورس با توجه به مصوبه قبلی خود، تهیه صورت‌های مالی تلفیقی از سال ۹۵ به بعد را برای شرکت‌های بزرگ، بانک‌ها و بیمه‌ها الزامی کند.

سهیلی‌پور معتقد است اطلاعاتی که در محیط غبارآلود کسب‌وکار ایجاد می‌شود، از طریق تغییر قالب‌ها هیچ‌گاه شفاف نخواهد شد، پس نباید انتظار شفافیت کامل با IFRS را داشت. با به‌کارگیری ارزش منصفانه به جای بهای تمام شده به دلیل وجود نداشتن بازار عمیق، قابلیت ارزیابی اقلام کاهش می‌یابد.

شفافیت اقتصادی باید به یک مطالبه عمومی تبدیل شود

علیرضا منافی، رییس مجمع واردات اتاق بازرگانی

ایجاد سازوکارهای لازم برای شفافیت مالی، اولین پایه استفاده از پتانسیل‌های توسعه‌گرا برای بازسازی و بازآفرینی فرصت‌های اقتصادی است.

بر اساس نظریه‌های مدون شده توسعه اقتصادی، یکی از زیرساخت‌های اولیه برای بازآفرینی و بهره‌برداری حداکثری از پتانسیل‌های توسعه‌گرا، ایجاد سازوکارهای لازم برای شفافیت مالی است. درواقع اهمیت این موضوع تا آنجایی است که به اعتقاد بیشتر صاحب‌نظران، توسعه بدون شفافیت مالی، به‌مثابه یک سراب و آرزوی خیالی و پوшالی است.

به همین دلیل است که در میان همه گفتمان‌های شکل‌گرفته پیرامون دلایل عدم توسعه اقتصادی کشور و عوامل آسیب‌پذیری فضای کسب‌وکار در ایران، یکی از کلیدواژه‌های مهم، درجه شفافیت است که نسبت به آن مطالعات متعدد و تحلیل‌های چندجانبه‌ای صورت گرفته است. این مطالعات هم از سوی مراجع بین‌المللی نظیر بانک جهانی و هم از سوی مراکز پژوهشی داخلی نظیر مرکز پژوهش‌های مجلس انجام‌گرفته و متأسفانه در همه آن‌ها، ضریب شفافیت در اقتصاد ایران، چندان رضایت‌بخش و قابل افتخار نبوده است.

آنچه رنج‌آور است این است که در همه این مطالعات از شاخص شفافیت اقتصادی به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های اساسی برای رهایی اقتصاد سیاست‌زده و نفتی ایران یادشده و ارتباط تنگاتنگ آن با میزان فساد، رانت و دور زدن قانون مورد تأکید قرار گرفته است؛ ولی علی‌رغم همه این هشدارها، گام‌هایی که به‌صورت عملیاتی برای بهبود وضعیت شفافیت برداشته‌شده، تا رسیدن به نقطه مطلوب اصلا رضایت‌بخش نیست.

اگر بخواهیم به‌عنوان یک قاعده رفتاری از شفافیت یاد کنیم، باید آن را جزو مفاهیم انعطاف‌پذیر اقتصادی بدانیم که در صورت بومی شدن مولفه‌های آن می‌تواند مکانیزم عرضه و تقاضای فساد در اقتصاد را تحت تأثیر خود قرار دهد. از یک‌سو دولت‌ها را وادار به ایجاد سازوکار لازم برای دسترسی عمومی و آنلاین به اسناد دولتی غیر طبقه‌بندی‌شده سازد و از سوی دیگر بنگاه‌های اقتصادی را به سمت ارائه اسناد مالی و مستندات سود و زیان‌ها ملزم سازد.

برپایه این باور زمانی که اطلاعات شفاف و کامل در دسترس همگان نباشد، بنگاه‌های اقتصادی بخش خصوصی که به نسبت شبه دولتی‌ها از رانت اطلاعاتی کمتری برخوردار هستند، در فضای پر ریسک‌تر و پرهزینه‌تری عمل می‌کنند و بنابراین امکان برد در رقابت میان بخش خصوصی و شبه دولتی، بیشتر متعلق به شبه دولتی‌ها خواهد بود و این در بلندمدت به کاهش انگیزه‌های سرمایه‌گذاری در بخش خصوصی منجر می‌شود.

آلبرت بغزیان

فقدان شفافیت عامل بروز بحران در اقتصاد است

آلبرت بغزیان، استاد اقتصاد دانشگاه تهران

امروز یکی از مسایل و چالش‌های اصلی اقتصاد ایران عدم شفافیت است و به شکلی اقتصاد ما به این مسئله خو گرفته است.

باید فکر اساسی برای این موضوع داشت. غیرشفاف شدن و قانون‌گریزی، یکی از بزرگ‌ترین ضربه‌هایی بوده که به اقتصاد ایران واردشده و فراتر از آن ریشه‌های فرهنگی و اجتماعی نیز پیداکرده است. شاید به این سادگی نتوان وضعیت فعلی را تغییر داد و به وضعیت عادی بازگشت اما باید برای خروج از این تاریکخانه، تلاش کرد.

شفافیت به معنی وجود و جریان آزاد اطلاعات و قابلیت دسترسی سهل و آسان به آن برای همه است. به این معنا که هزینه‌ای مزاد به‌صورت پولی و صرف زمان دربر نداشته باشد و اگر هم هزینه‌ای بر آن مترتب باشد برای همه یکسان باشد. در مفهومی دیگر آگاهی افراد جامعه از چگونگی اتخاذ و اجرای تصمیمات و سیاست‌گذاری‌ها را هم شفافیت تعریف کرد.

یکی از شرایط لازم برای تحقق شفافیت این است که رسانه‌های گروهی و همچنین شبکه‌های اجتماعی به‌راحتی و بدون هیچ‌گونه ترس و وا همه‌قادر به اطلاع‌رسانی، تجزیه‌وتحلیل و نقد سیاست‌های اتخاذشده در نظام تصمیم‌گیری در همه قوای سه‌گانه و حتی در موارد نظامی کشور باشند. بنابراین یک سری شفافیت به وضعیت حکمرانی در کشور و سطح دموکراسی و آزادی و آزاداندیشی مرتبط می‌شود.

ناخودآگاه مفهوم شفافیت با نظام سیاسی، حکمرانی، دولتمداری، حاکمیت قانون مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی گره خورده است. شفافیت می‌تواند با برخی از ارزش‌های اجتماعی و منافع قدرتمندان سیاسی در تضاد باشد و در سایه تاریکخانه عدم شفافیت است که برخی ناهنجاری‌ها، هنجارشکنی‌ها و رفتارهایی که به لحاظ اجتماعی و اخلاقی زیبنده به نظر نمی‌رسند، امکان بروز می‌یابند و مخفی می‌شوند.

در سطح خرد، شفافیت به عملکرد بنگاه‌ها، بنگاه‌های اقتصادی، بورس و غیره برمی‌گردد، اما شفافیت در سطح کلان بسیار مهم است. شفافیت اقتصادی عمدتا قابل تلخیص در شفافیت اطلاعات است. شفافیت اطلاعات نه‌تنها یکی از عمده‌ترین فروض در بحث اقتصاد بازار و رقابت کامل از بدو تولد علم اقتصاد بوده، بلکه امروزه نیز مهم‌ترین پیش‌شرط عملکرد صحیح فضای اقتصادی دنیا به شمار می‌رود. عدم شفافیت از منظر اقتصادی می‌تواند به عنوان عامل به هم خوردن تبادل (Trade off) بین ریسک و بازدهی تلقی شود.

اخلاق نقش بسیار مهمی در شفافیت و یا مقابله با فساد دارد اما این روزها، فساد و گرایش به فساد خود به فرهنگ تبدیل‌شده و در لایه‌های متعدد جامعه رسوخ کرده است که باید برای آن تدبیری اندیشید.

اولین قدم برای جذب سرمایه خار جی، شفافیت در بنگاهاست

پدرام سلطانی، نایب رییس اتاق ایران

متأسفانه در اجرای تکالیف قانونی علی‌رغم وجود قانون اصل ۴۴ و دو اصلاحیه مربوط به بندهای ۱، ۶ و ۷ در مرتبه نخست و مواد ۳، ۶ و ۲۴ در اصلاحیه دوم، شرکت‌های عمومی غیردولتی تمایلی به ارائه اطلاعات مالی خود به سازمان بورس و دیگر دستگاه‌های اعلام شده در قانون ندارند.

طبق سیاست‌های کلی اصل ۴۴ که حدود ۱۰ سال قبل ابلاغ شده، باید فضای رقابتی سالم و شفاف‌تری در کشور به وجود می‌آمد که متأسفانه هنوز این اتفاق نیفتاده و در کنار آن، بخش خصوصی مجالی برای حضور جدی‌تر در اقتصاد نیافته و تصدی‌گری دولت به بخش خصوصی واگذار نشده است.

برخلاف آنچه انتظار می‌رفت، شرکت‌های عمومی غیردولتی در زمان اجرای سیاست‌های اصل ۴۴ پررنگ‌تر از تعاونی‌ها و بخش خصوصی واقعی نقش‌آفرینی کردند. در همین راستا در تیرماه سال ۱۳۹۳ قانون اصلاح مواد ۱، ۶ و ۷ قانونی اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ به تصویب مجلس رسید. هرچند متأسفانه به دلیل کم توجهی سازمان‌ها و شرکت‌های مشمول قانون و نبود ضمانت اجرایی لازم، قانون مزبور به اجرا گذاشته نشد. در شهریور ماه سال جاری، این عزم مجلس بار دیگر با تصویب قانون اصلاح مواد ۳، ۶ و ۲۴ قانون اجرای سیاست‌های اصل ۴۴ به صورت جدی‌تر و کلان‌تر به منصه ظهور گذاشته شد.

چشم انداز شفافیت

• **تحریریه آفتاب خاورمیانه** •

دولت باید کوچک شود

غلامعلی جعفرزاده ایمن‌آبادی، عضو کمیسیون برنامه‌وبودجه مجلس

سند چشم‌انداز ۲۰ ساله، سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و برنامه پنج ساله چهارم، پنجم و ششم توسعه، همگی بر خصوصی‌سازی و کوچک کردن دولت تأکید می‌ورزند. تجربیات جهانی نشان می‌دهد که خصوصی‌سازی و کوچک شدن دولت یکی از شروط لازم (و نه کافی) تحقق توسعه اقتصادی است. «ما خلا قانونی نداریم؛ باید به قوانینی که داریم درست عمل کنیم و جاهایی هم که دولت احساس می‌کند خلا قانونی وجود دارد آن را به صورت لایحه به مجلس ارسال کند؛ خلا ما در قانون نیست بلکه ما در حوزه اجرا و عمل مشکل داریم. ایران یکی از کشورهای پرقانون است؛ تعدد و تکرر قانون خود مشکل است. برای مبارزه با فساد باید اراده اجرا باشد نه اراده قانون‌گذاری.»

اقدامات اصلاحی بانک مرکزی با هدف تحکیم شفافیت ادامه می‌یابد

ولی‌اله سیف، رییس کل بانک مرکزی

شفافیت مهم‌ترین ویژگی اطلاعات در بانک‌هاست و موجب شکل‌گیری نظام خودکنترلی می‌شود. بانک غیر شفاف منافع تمام ذینفعان، ثبات و سلامت مالی خود و نظام بانکی و نیز امنیت کشور را به مخاطره می‌اندازد. متعاقب برقراری شفافیت، پاسخگویی و حساب‌دهی نیز ممکن و بلکه اجتناب‌ناپذیر می‌شود.

متأسفانه در این زمینه به‌رغم تلاش‌هایی که در برخی بانک‌ها انجام‌شده، وضعیت قابل قبولی برقرار نیست. نقش کمیته‌های حاکمیت شرکتی به‌ویژه کمیته‌های ریسک و حسابرسی برای بانک حیاتی است. این کمیته‌ها اولین حلقه نظارتی یک بانک خوب هستند و اگر به‌طور کامل تجهیز و استقرار یابند و با استقلال حرفه‌ای عمل کنند می‌توانند مانع از ایجاد مشکلات و انحرافات در سیستم شوند.

شواهد و قرائن نشان می‌دهد، شناسایی انواع مختلفی از سودهای موهوم در نظام بانکی روبه تزاید است. شناسایی سود روی مطالبات مشکوک‌الوصول و مسئله‌دار، معاملات صوری و ساختگی دارایی‌ها و نیز عدم ذخیره‌گیری کافی برای مطالبات مشکوک‌الوصول ازجمله مهم‌ترین پدیده‌های روبه تزایدی است که ریشه در به‌کارگیری نادرست روش تعهدی شناسایی درآمد دارد و اقلام انباشته مرتبط با آنها. امروز نفس بانک‌ها را به شماره انداخته است. این قبیل اقدامات غیرحرفه‌ای هرچه سریع‌تر باید متوقف شود و ارکان نظارتی باید با آن برخورد حرفه‌ای داشته باشند و البته مدیریت بانک در قبال این اقدامات باید پاسخگو باشد.

در بانکداری رایج دنیا، بانک‌ها فقط با یک طبقه یعنی سهامداران رابطه مباشرتری یا وکیل و موکلی دارند اما در بانکداری ایران به‌موجب قانون، علاوه بر سهامداران، صاحبان سپرده‌های سرمایه‌گذاری نیز دارای چنین رابطه مباشرتی و یا وکالتی با بانک هستند. پس آنها نیز باید گزارش مستقلی دریافت کنند که اگر نگوئیم مهم‌تر از گزارش به سهامداران است، حداقل هم‌تراز با آن است.

تصویر شفافی نداریم

چالش‌های وزارت امور اقتصادی و دارایی برای گزارشگری مالی

معضل اقتصاد ایران در رابطه با بدهی‌های دولتی نه حجم آن، بلکه مشخص نبودن میزان دقیق بدهی‌های دولت و ترکیب آن است. معضلی که موجب رکود در بازپرداخت بدهی‌ها و تعمیق کمبود نقدینگی در اقتصاد می‌شود.

آخرین برآورد وزارت امور اقتصادی و دارایی از بدهی‌های دولتی احصا شده و قریب به ۷۰۰ تریلیون تومان است. لازم به ذکر است این رقم هم مربوط به بدهی‌های دولتی، هم شرکت‌های دولتی و هم بدهی دولت به این شرکت‌ها است.

دفتر مدیریت بدهی‌ها و تعهدات عمومی در وزارت امور اقتصادی و دارایی ایجادشده تا تصویر شفافی از میزان بدهی‌ها و مطالبات دولتی ایجاد شده و بر اساس آن امکان تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی به وجود بیاید. در این راستا این مرکز اقدام به ایجاد سامانه مدیریت بدهی‌های دولت کرده است. سامانه ثبت بدهی‌ها و مطالبات دولت و شرکت‌های دولتی (سماد) از بهمن‌ماه سال ۱۳۹۴ به‌صورت آزمایشی مورد بهره‌برداری قرارگرفته و پس از رفع نواقص و ایرادات از ابتدای سال ۹۵ به‌صورت عملیاتی اطلاعات موردنظر را از دستگاه‌های اجرایی متمرکز و استانی دریافت نمود.

یکی از اقداماتی که برای نخستین بار در اقتصاد کشور روی‌داده است، ثبت رویدادهای مالی است که دستگاه اجرایی خاصی متولی آن نیست و قانون‌گذار به‌صورت کلی یک تعهد مالی را بر دوش دولت قرار داده است.

از سالل ۱۳۹۶ داشسبورد ویژه مدیریتی برای مقامات عالی ازجمله رییس‌جمهور، وزیر اقتصاد و مقامات دیگری که مورد صلاحدید باشند راه‌اندازی خواهد شد تا امکان مشاهده لحظه‌ای و بر خط جریان بدهی‌ها و مطالبات کشور وجود داشته باشد.

در اجرای کامل این سامانه چند چالش اساسی وجود دارد. مهم‌ترین چالش موجود را می‌توان نبودن ضمانت اجرایی کافی بر الزام دستگاه اجرایی برای همکاری در اجرای تکالیف قانونی مربوط و ارسال گزارش‌ها بر اساس ترتیبات مقرر در بخشنامه‌ها عنوان کرد. این مسئله نیازمند همکاری بیش‌ازپیش دستگاه‌های مربوط و توجه ویژه مدیران است.

فقدان سوابق و منابع نظری در حوزه مدیریت بدهی‌ها و تعهدات و مطالبات در بخش عمومی، گستردگی حوزه شمول گزارشگری بدهی‌ها به بیش از ۳ هزار نقطه، مشکلات مربوط به شبکه دولت و شبکه ملی اطلاعات برای اتصال و عدم اتصال به پایگاه‌های اطلاعاتی اشخاص حقوقی و حقیقی در سازمان ثبت‌اسناد و املاک و نیز سازمان ثبت‌احوال از دیگر موانع پیشرفت سریع‌تر این پروژه است.

نگاهی به تراز تجاری کشور در سال ۱۳۹۵

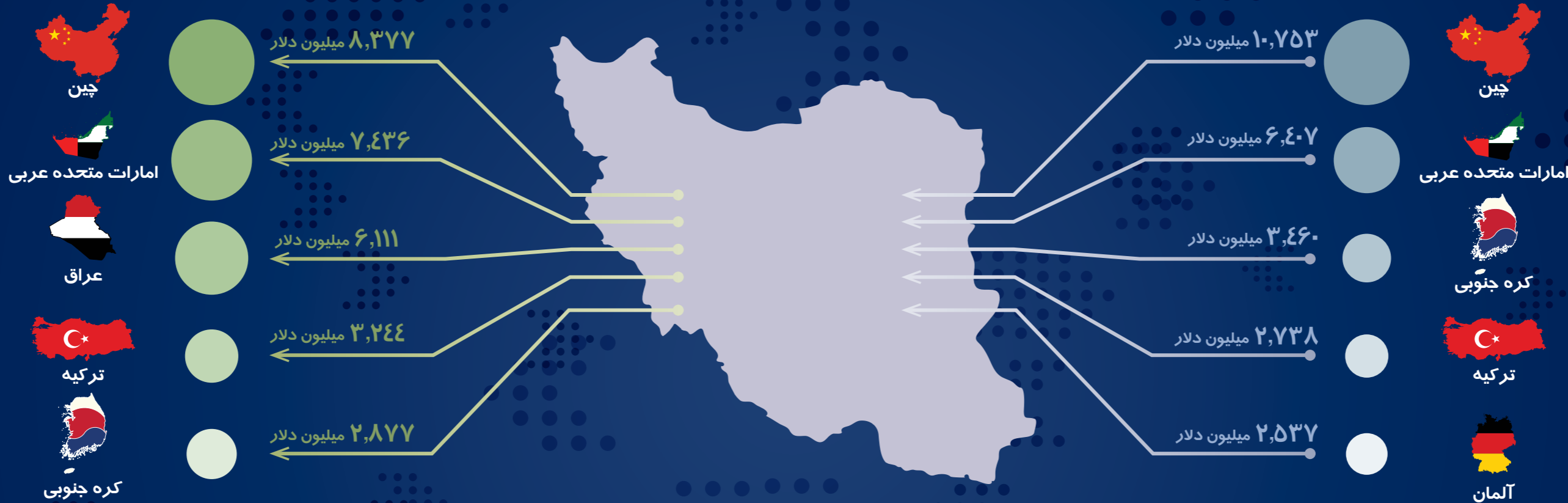
تهیه و تنظیم:
• تحریریه آفتاب خاورمیانه •

بر اساس آمار گمرک ایران صادرات کالاهای غیر نفتی با احتساب میعانات طی سال گذشته، رقمی معادل **۴۳/۹ میلیارد دلار** بود که در مقایسه با سال پیش از آن **۳/۵ درصد** رشد داشته است. همچنین ارزش واردات کالا طی این سال معادل **۴۳/۷ میلیارد دلار** بود و رشد **۵/۲ درصدی** در مقایسه با سال پیش از آن داشته است.

تراز تجاری کشور مثبت و رقم آن ۲۴۶ میلیون دلار شد.

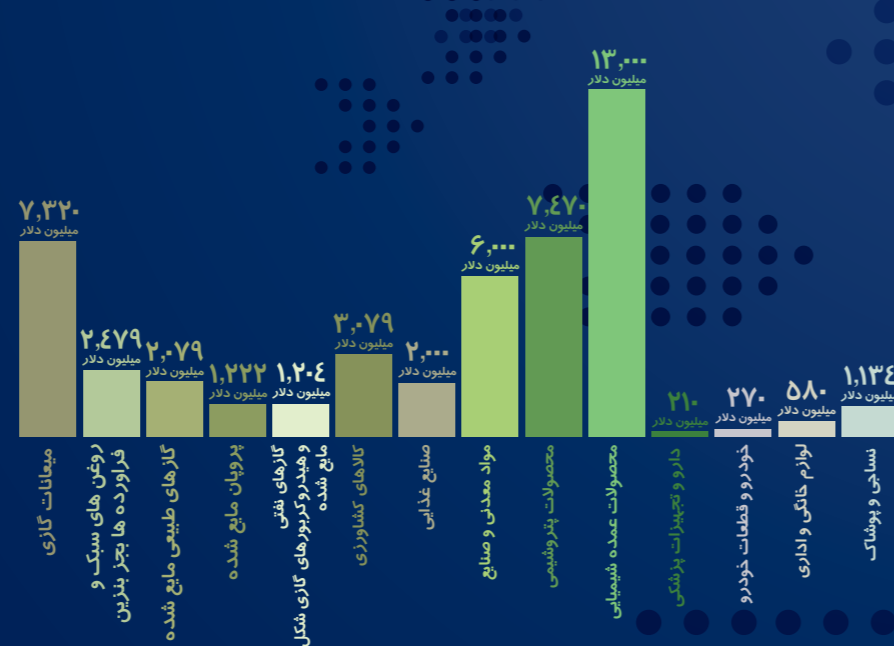
کشورهای عمده صادرکننده کالا به ایران

عمده ترین خریداران کالاهای ایرانی

۳/۵۴٪

صادرات گمرکی ایران در سال ۱۳۹۵ به **۴۳,۹۳۰ میلیون دلار** رسید که در مقایسه با سال ۱۳۹۴ از **۳/۵۴٪** رشد برخوردار شد.

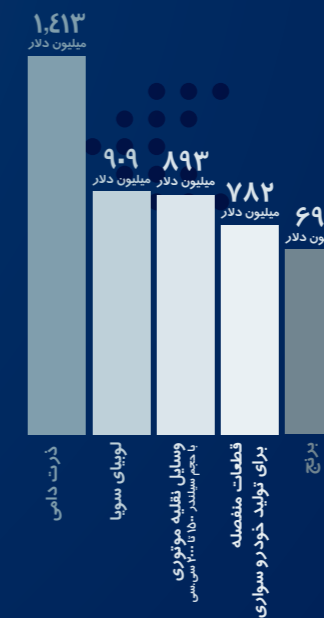

وزن کالاهای صادراتی ۱۳۰ میلیون تن

وزن کالاهای وارداتی ۳۴ میلیون تن

۵/۱۶٪

واردات گمرکی ایران در سال ۱۳۹۵ به **۴۳,۶۸۴ میلیون دلار** رسید که در مقایسه با سال ۱۳۹۴ از **۵/۱۶٪** رشد برخوردار شد.

عملکرد صادرات خدمات فنی و مهندسی در سال ۱۳۹۵ در مجموع **۱۳,۲۸۰ میلیون دلار** بوده که نسبت به مدت ۱۲ ماهه سال ۹۴، رقمی معادل **۱/۳ درصد کاهش** داشته است. در این بخش، صادرات فناوری اطلاعات **۴۴ درصد** افت داشته است و این در حالی است که بخش گردشگری **رشد ۱۱ درصدی** در مقایسه با سال پیش از آن داشته است.

در سال ۱۳۹۴ پس از گذشت ۳۷ سال (۳۵ سال پس از انقلاب اسلامی ایران و ۲ سال پیش از آن) کارنامه تجارت خارجی کشور با تراز بازرگانی مثبت به پایان رسید. در این دوره **۴۱,۴۹۰ میلیون دلار** انواع کالا به کشور وارد شد و **۴۲,۴۱۴ میلیون دلار** انواع کالای غیر نفتی از ایران صادر شد. در مجموع تراز تجاری کشور در دولت یازدهم بیش از **۱۴ میلیارد دلار** بهبود پیدا کرد.

در سال ۱۳۹۳ میزان واردات ایران به **۵۳,۵۶۹ میلیون دلار** رسید و **۵۰,۵۶۱ میلیون دلار** انواع کالا به سایر کشورها صادر شد. در این دوره گرچه ارقام واردات و صادرات غیر نفتی کشور بسیار نزدیک بود اما در نهایت کارنامه تجارت خارجی ایران با سه میلیارد و هشت میلیون دلار کسری تراز تجاری بسته شد.

سال ۱۳۹۲ میزان واردات ایران به **۴۹,۷۰۹ میلیون دلار** رسید و **۴۱,۸۴۸ میلیون دلار** انواع کالا صادر شد. مقایسه واردات و صادرات کشور در سال ۱۳۹۲ نشان می دهد تراز تجاری ایران **منفی ۷,۸۶۱ میلیون دلار** بود.

دورنما از بیرون

توصیه‌های صندوق بین‌المللی پول به نظام بانکی ایران

رضافزوری پور
مدیر پشتیبانی اعتبارات • بانک خاورمیانه

◆ هر ساله صندوق بین‌المللی پول گزارشی از وضعیت اقتصادی کشورهای عضو این صندوق منتشر می‌کند. این گزارش بیشترین متکی بر آمار و داده‌های مراکز آماری کشورهای عضو، مصاحبه‌های تیم اعزامی کارشناسان اقتصادی صندوق بین‌المللی پول و همچنین مدل‌های اقتصادی است که با استناد به آن وضعیت اقتصادی هر کشور پیش‌بینی می‌شود. می‌توان گفت این گزارش‌ها تقریباً منصفانه و متکی بر واقعیت‌های اقتصادی و کمتر متأثر از بینش‌های غیرعلمی در تحلیل مسایل اقتصادی است. به همین دلیل نتایج این تحلیل‌ها همیشه مورد توجه اهل اقتصاد بوده است. امسال نیز صندوق بین‌المللی پول در تاریخ ۲۷ فوریه ۲۰۱۷ گزارشی از وضعیت اقتصادی ایران منتشر کرد که نکات کلیدی و قابل توجهی در بر دارد. این گزارش حاوی اطلاعات جامعی از وضعیت اقتصادی ایران است که از منابع مختلف آماری تهیه شده و به صورت تجمیعی در اختیار عموم قرار گرفته است.

طبق این گزارش رشد اقتصادی سال ۱۳۹۵ تا پایان سال ۶/۶ درصد بر آورد شده است که طی سه سال گذشته رشدی کم‌نظیر محسوب می‌شود. نکته جالب توجه در این گزارش رشد منفی ۱/۸ درصدی سال ۱۳۹۴ است که کمتر در آمارهای اقتصادی مورد توجه قرار گرفته است. هر چند پس از روی کار آمدن دولت یازدهم رشد بخش نفت در تولید ناخالص ملی مثبت بوده اما رشد این بخش در سال ۱۳۹۵ بی‌نظیر بوده است. طبق این گزارش رشد بخش نفت در سال ۹۵ به قیمت‌های ثابت ۵۲/۲ درصد بوده است. بخش غیر نفت هم رشد مثبت را تجربه کرد اما مقدار آن ناچیز بود به‌طوری‌که سطح تولید به دو سال گذشته هم نرسید و تنها ۰/۸ درصد رشد داشت. با این وجود پیش‌بینی‌ها نشان می‌دهد رشد اقتصاد ایران در سال‌های آتی به طور متوسط ۴/۵ درصد خواهد بود و بخش مهم این رشد به خاطر رشد بخش غیرنفتی است. نکته حایز اهمیت در این گزارش موفقیت بانک مرکزی در مهار تورم است که شاخص قیمت مصرف کننده به ۸/۹ درصد رسیده و شتاب رشد قیمت‌ها در سال ۱۳۹۵ کاهش یافته است. مدل‌های صندوق بین‌المللی پول نشان می‌دهد که به دلیل رشد بالای حجم پول در سه سال آینده تورم مجدداً دو رقمی خواهد شد اما با فاصله کمی از تورم در سال ۱۳۹۵ قرار خواهد گرفت. تهیه‌کنندگان گزارش تاکید می‌کنند که پیش‌بینی‌های موجود با این فرض است که شرایط سیاسی و اقتصادی ایران با ثبات باشد و تغییرات عمده‌ای را شاهد نباشیم و همین سیاست‌های فعلی پیگیری شود.

جدول زیر متغیرهای کلیدی اقتصاد ایران را نشان می‌دهد و نمایی از این وضعیت را در گذشته، حال و آینده به معرض نمایش می‌گذارد.

یکی از نکات شاخص این گزارش، تاکید صندوق بین‌المللی پول بر نظام بانکی به عنوان پاشنه آشیل تغییرات آینده اقتصاد ایران است. بر همین اساس در این یادداشت خلاصه‌ای از گزارش IMF در مورد نظام بانکی ایران و توصیه آنها ارایه می‌شود.

بر اساس نظر صندوق بین‌المللی پول برای آن‌که ایران بتواند به متوسط رشد ۴/۵ درصد برسد می‌بایست زمینه لازم برای سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی را به‌وجود آورد. وضعیت نابسامان برخی بانک‌های ایرانی و همچنین عدم اجرای درست قوانین ضد پولشویی (AML) و مبارزه با تامین مالی تروریسم (CFT) در آنها باعث شده است که انتقال سرمایه به ایران

پیش‌بینی		۲۰۱۴/۱۵	۲۰۱۵/۱۶	۲۰۱۶/۱۷	۲۰۱۷/۱۸	۲۰۱۸/۱۹	۲۰۱۹/۲۰	۲۰۲۰/۲۱	۲۰۲۱/۲۲
رشد سالانه، مگر غیر از آن تصریح شده باشد									
حساب‌های ملی									
تولید ناخالص داخلی براساس قیمت بازار(تریلیون ریال)	۱۱۰۰۳۶	۱۱۰۰۹۶	۱۳۰۰۴۵	۱۵۰۱۴۶	۱۷۰۳۷۹	۱۹۰۸۸۴	۲۲۰۶۲۴	۲۵۰۶۳۹	۲۵۰۶۳۹
تولید اسمی ناخالص داخلی (میلیارد دلار)	۴۱۵	۳۷۴	۳۷۷	۳۶۸	۳۶۸	۳۶۸	۴۱۲	۴۴۱	۴۷۲
رشد تولید ناخالص داخلی	۲/۰	-۱/۸	۶/۶	۳/۳	۴/۳	۴/۴	۴/۴	۴/۵	۴/۴
رشد واقعی بخش نفت	۷/۳	۶/۴	۵۲/۲	۲/۶	۲/۶	۶/۷	۶/۷	۶/۷	۵/۸
رشد واقعی تولید ناخالص داخلی غیر نفت	۳/۷	-۲/۷	-۰/۸	۳/۴	۳/۸	۴/۰	۴/۰	۴/۰	۴/۱
شاخص تورم مصرف‌کننده (متوسط)	۱۵/۶	۱۱/۹	۸/۹	۱۱/۳	۱۱/۳	۱۱/۳	۹/۵	۹/۵	۹/۰
شاخص تورم مصرف‌کننده (نقطه به نقطه)	۱۶/۳	۸/۳	۱۰/۵	۱۱/۹	۱۰/۷	۹/۸	۹/۸	۹/۲	۸/۸
شاخص ضمنی تورم	۱۲/۶	۲/۲	۱۰/۳	۱۲/۴	۱۰/۱	۹/۵	۸/۹	۸/۵	۸/۵
نرخ بیکاری	۱۰/۶	۱۱/۰	۱۲/۵	۱۲/۵	۱۲/۵	۱۲/۵	۱۲/۳	۱۲/۳	۱۲/۳
سهم از تولید ناخالص داخلی									
تراز حساب پس‌انداز ملی									
تراز حساب جاری	۳/۸	۲/۴	۶/۳	۵/۳	۵/۳	۴/۳	۴/۳	۴/۳	۳/۳
سرمایه‌گذاری	۳۷/۷	۳۲/۱	۳۱/۲	۳۱/۱	۳۱/۱	۳۱/۱	۳۱/۱	۳۱/۱	۳۲/۷
تغییرات موجودی انبار	۸/۶	۸/۰	۷/۸	۷/۵	۷/۵	۷/۲	۶/۸	۶/۶	۶/۶
مجموع سرمایه‌گذاری ثابت	۲۵/۵	۲۲/۵	۲۳/۱	۲۳/۳	۲۳/۳	۲۳/۰	۲۳/۰	۲۳/۰	۲۳/۲
عمومی	۲/۷	۲/۵	۲/۲	۲/۰	۲/۴	۲/۴	۲/۴	۲/۴	۲/۴
خصوصی	۲۲/۸	۲۱/۱	۲۱/۰	۲۱/۳	۲۱/۵	۲۲/۵	۲۲/۵	۲۲/۷	۲۴/۸
پس‌انداز ناخالص ملی	۴۱/۵	۳۴/۵	۳۷/۵	۳۶/۴	۳۶/۴	۳۶/۴	۳۶/۴	۳۷/۲	۳۷/۱
عمومی	۱/۱	۱/۰	-۰/۰	۳/۵	۳/۴	۲/۶	۲/۶	۲/۹	۲/۹
خصوصی	۴۰/۴	۳۳/۵	۳۷/۵	۳۳/۰	۳۴/۴	۳۳/۸	۳۳/۸	۳۴/۱	۳۴/۱
وضع عمومی دولت									
درآمد	۱۴/۶	۱۶/۳	۱۵/۱	۱۸/۵	۱۷/۵	۱۷/۸	۱۷/۸	۱۸/۱	۱۸/۱
درآمد مالیاتی	۶/۴	۷/۱	۶/۹	۷/۰	۷/۷	۸/۴	۹/۱	۹/۳	۹/۳
درآمد غیرمالیاتی	۸/۱	۹/۰	۸/۲	۱۱/۵	۹/۸	۹/۴	۹/۰	۸/۸	۸/۸
درآمد نفت	۵/۷	۶/۰	۵/۴	۸/۷	۷/۱	۶/۸	۶/۵	۶/۳	۶/۳
هزینه‌ها	۱۵/۷	۱۷/۹	۱۷/۹	۱۷/۹	۱۷/۹	۱۸/۰	۱۷/۹	۱۸/۰	۱۸/۰
خالص وام در بودجه دولت	-۱/۲	-۱/۸	-۲/۸	-۰/۷	-۰/۴	-۰/۳	-۰/۳	-۰/۲	-۰/۲
تراز نسبت هدفمندی پارانه‌ها	-۰/۰	-۰/۰	-۰/۳	-۰/۰	-۰/۰	-۰/۰	-۰/۰	-۰/۰	-۰/۰
خالص وام پرداخت شده (شامل هدفمندی پارانه‌ها)	-۱/۳	-۱/۸	-۳/۱	-۰/۷	-۰/۴	-۰/۲	-۰/۲	-۰/۲	-۰/۲
خالص تسهیلات به بخش غیر نفت (درصدی از بخش غیر نفت)	-۸/۲	-۹/۰	-۱۰/۶	-۱۰/۴	-۹/۷	-۸/۹	-۸/۰	-۷/۹	-۷/۹
رشد سالانه، مگر غیر از آن تصریح شده باشد									
بخش پولی									
خالص دارایی‌های خارجی	۱۴/۴	۱۴/۴	۳۲/۱	۲۴/۳	۲۴/۳	۲۱/۴	۱۵/۹	۱۶/۷	۱۳/۷
خالص دارایی‌های داخلی	۳۵/۹	۴۱/۵	۲۸/۰	۲۱/۰	۱۳/۶	۱۴/۴	۱۱/۸	۱۱/۸	۱۲/۳
تسهیلات به بخش غیر دولتی	۱۶/۷	۱۶/۷	۳۰/۳	۱۹/۷	۱۵/۵	۱۵/۰	۱۳/۰	۱۲/۸	۱۲/۸
پایه پولی	۱۴/۶	۱۶/۴	۲۳/۰	۱۷/۱	۱۳/۴	۱۲/۰	۱۱/۶	۱۰/۷	۱۰/۷
پول	-۰/۹	۱۳/۲	۲۳/۱	۱۸/۳	۱۱/۹	۱۲/۶	۱۲/۳	۱۱/۵	۱۱/۵
نقدینگی	۲۲/۳	۳۰/۰	۲۳/۳	۲۳/۳	۱۶/۶	۱۵/۰	۱۳/۸	۱۲/۸	۱۲/۸
میلیارد دلار، مگر غیر از آن تصریح شده باشد									
بخش خارجی									
تراز حساب جاری	۱۵/۹	۹/۰	۲۳/۸	۱۹/۶	۲۰/۶	۱۷/۷	۱۸/۸	۱۵/۷	۱۵/۷
صادرات کالا و خدمات	۹۶/۴	۱۰۰/۲	۱۱۴/۳	۱۱۴/۳	۱۱۸/۶	۱۲۲/۵	۱۲۲/۵	۱۲۲/۷	۱۲۲/۷
واردات کالا و خدمات	-۸۲/۱	-۶۷/۲	-۷۹/۴	-۹۶/۰	-۱۰۰/۶	-۱۰۰/۶	-۱۰۰/۶	-۱۱۱/۶	-۱۲۰/۱
تعهدات خارجی	۵/۱	۱۰/۰	۸/۲	۷/۵	۸/۲	۸/۲	۹/۴	۹/۴	۱۰/۱
تعهدات خارجی کوتاه مدت	-۰/۴	۲/۰	۲/۲	۲/۴	۲/۶	۲/۹	۳/۱	۳/۱	۳/۴
خالص ذخایر بین‌المللی	۱۲۶/۲	۱۲۸/۸	۱۳۲/۳	۱۴۸/۰	۱۶۶/۴	۱۸۲/۵	۲۰۰/۳	۲۱۵/۲	۲۱۵/۲
بخش نفت و گاز									
مجموع صادرات نفت و گاز	۵۵/۴	۳۳/۶	۵۷/۴	۶۵/۳	۶۷/۷	۶۹/۸	۷۲/۲	۷۴/۹	۷۴/۹
قیمت نفت خام (دلار برای هر بشکه)	۷۹/۱	۴۵/۶	۴۸/۱	۵۵/۴	۵۵/۷	۵۵/۷	۵۵/۷	۵۶/۰	۵۶/۰
صادرات نفت خام (میلیون بشکه در روز)	۱/۲	۱/۴	۲/۴	۲/۵	۲/۶	۲/۶	۲/۷	۲/۸	۲/۹
تولید نفت خام (میلیون بشکه در روز)	۳/۲	۳/۳	۴/۱	۴/۲	۴/۵	۴/۸	۴/۸	۵/۱	۵/۴

با مشکل جدی روبه‌رو شود. بانک‌های ایرانی هنوز نتوانسته‌اند روابط کارگزاری خود را با بانک‌های بزرگ بین‌المللی ایجاد نمایند و همین موضوع می‌تواند به عنوان یک سد مقابل تامین مالی خارجی و رشد اقتصادی قلمداد شود و کشور از رسیدن به رشدهای بالا محروم گردد.

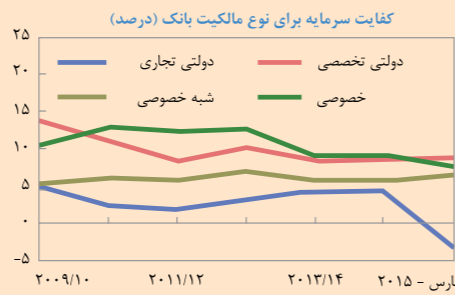
طبق نظر صندوق بین‌المللی پول، نظام بانکی در ایران بسیار شکننده است و بخش زیادی از دارایی‌های بانک‌ها در تسهیلات مشکوک‌الوصول و در مستغلات بدون بازده قفل (فریز) شده است. همین موضوع باعث شده که علی‌رغم کاهش تورم، بانک‌ها برای جذب منابع رقابت ناسالم داشته باشند و در نتیجه نرخ واقعی سود بانکی کاهش نیافته است. به نظر کارشناسان بانک جهانی به‌رغم نرخ بالای سود بانکی نسبت به نرخ‌های جهانی، رشد سریع تسهیلات در آمار برخی بانک‌های ایرانی نشان می‌دهد که آنها به جای آن که در صورت‌های مالی خود برای وام‌های مشکوک‌الوصول ۱۰۰ درصد ذخیره نشان دهند آنها را تمدید می‌کنند. (Roll Over)

در بخش دیگری از این گزارش، صندوق بین‌المللی پول، مدل تامین مالی بانک‌ها در ایران را تورم‌زا دانسته است. بر پایه این گزارش در حال حاضر بخش زیادی از تامین مالی بانک‌ها به دلیل مشکلات عدیده ترازنامه‌ای مبتنی بر وام‌های کوتاه مدت بدون وثیقه بانک مرکزی است. رشد این وام‌ها باعث شده که بانک مرکزی کنترل خود را بر روی تورم از دست بدهد. از طرف دیگر بانک‌های مشکل‌دار برای تامین نقدینگی روزانه خود علاوه بر بانک مرکزی، از طریق بازار بین‌بانکی و همین‌طور از طریق جذب سپرده با نرخ‌های غیر متعارف نیز عمل می‌کنند که موجب شده است نرخ واقعی سود بانکی بسیار بالا باشد و بر بانک‌هایی که کمتر مشکل دارند نیز فشار بیاورد.

بر این اساس صندوق بین‌المللی پول برای تقویت سیستم بانکی و جلوگیری از بحران در آن، ۶ توصیه ارایه نموده است که عبارتند از :

۱. نظارت دقیق و بسیار شدید بر روی بانک‌هایی که به قول صندوق بین‌المللی پول **Distressed** (آشفته) هستند و به آنها اجازه ندهند که با رقابت ناسالم نرخ واقعی سود بانکی را بالا ببرند. این موضوع باعث می‌شود که بانک مرکزی بتواند تصمیم استراتژیک در مورد ادامه حیات و تجدید ساختار آنها را ارایه نماید.

کسری سرمایه در بانک‌های دولتی جدی‌تر است.

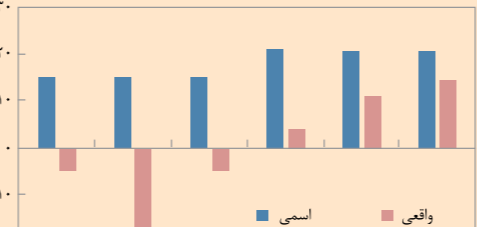
بانک‌های آشفته به‌صورت جدی برای جذب منابع رقابت می‌کنند و همین موضوع بر نرخ سود تسهیلات بین‌بانکی و سپرده‌ها، تأثیر می‌گذارد.

نرخ سود تسهیلات بین بانکی (درصد)

نرخ سود تسهیلات همچنان بالا است.

متوسط موازن تسهیلات (درصد)

۲. بررسی کیفیت ترازنامه تمامی بانک‌ها (AQR) باید مسود توجه قرار بگیرد تا میزان سرمایه لازم برای هر بانک مشخص شود. این بررسی باعث می‌شود تا زمان‌بندی و افزایش سرمایه بانک‌های زنده ماندنی (Viable) مشخص گردد و بانک‌هایی که می‌بایست منحل شوند نیز معین گردند.

۳. افزایش سرمایه بانک‌های دولتی باید کاملاً متکی بر اصلاح رفتار تجاری بلندمدت آنها باشد. همین‌طور دولت باید پرداخت تسهیلات تکلیفی و پرداخت پارانه به تسهیلات از محل بودجه را به طور مرحله‌ای متوقف کند.

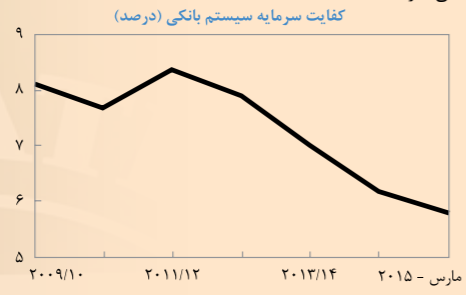
۴. بانک مرکزی ایران به قوانین محکم‌تر برای نظارت بر بانک‌ها نیاز دارد. طبق اظهارات مسوولان پولی کشور به صندوق بین‌المللی پول، پیش‌نویس قوانین بانکی تهیه شده است که به بانک مرکزی اجازه می‌دهد بر تمام نهادهای مالی که سپرده جذب می‌کنند نظارت نماید و در چهار چوب صندوق بیمه سپرده‌ها، بانک‌هایی که قادر به ادامه حیات نیستند، سپرده اشخاص حقیقی و حقوقی را تا سقف مشخصی که بیمه شده‌اند پرداخت نمایند.

ضمن آن که به نظر می‌رسد که طبق پیش‌نویس قوانین جدید، فروش دارایی‌ها و انحلال بانک‌های مشکل‌دار به سرعت قابل انجام است، صندوق بین‌المللی پول از تصویب این قوانین استقبال می‌کند و این قوانین را در راستای افزایش نظارت بانک مرکزی می‌پندارد. ۵. صندوق بین‌المللی پول تبدیل دیون دولتی به اوراق بدهی را کمک بزرگی به اصلاح ساختار بانک‌ها قلمداد می‌کند و از دولت می‌خواهد که تمامی بدهی‌های خود را برای رانندازی بازار تازه متولد شده اوراق قرضه (مشارکت) به اوراق بدهی تبدیل نماید. طبق این توصیه نرخ سود بازار شفاف می‌شود، سررسید بدهی‌های دولت مشخص می‌گردد و همچنین سودی که دولت هر ساله باید پرداخت نماید در بودجه معلوم می‌شود و دولت مجبور است که با سیاست پولی هماهنگ شود.

۶. اجرای جدی قوانین ضد پولشویی و مبارزه با تامین مالی تروریسم می‌تواند در برقراری ارتباط بانکی با سایر بانک‌های بزرگ جهان مؤثر باشد.

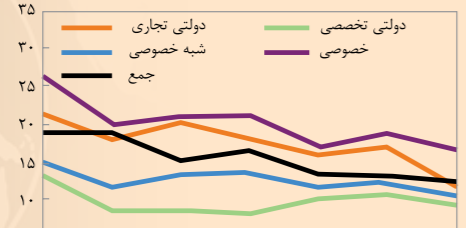
در گزارش IMF تصریح شده است که مسوولان تقریباً با نظرات آنها موافق بوده‌اند و تاکید کرده‌اند که این اصلاحات لازم است. اما برای انجام آن به یک اجماع گسترده سیاسی نیاز است. ضمناً مسوولان ایرانی برای پیاده‌سازی یک نقشه راه برای حل مشکلات نظام بانکی از صندوق بین‌المللی پول کمک‌های فنی درخواست کرده‌اند. ■

بانک‌ها به اقدام فوری در تجدید ساختار و افزایش سرمایه برای ثبات مالی نیازمندند.

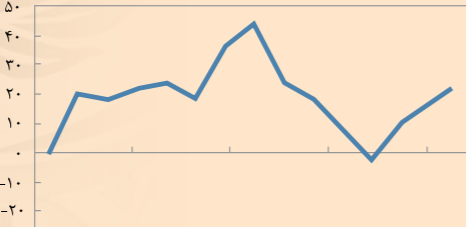
عدم اطمینان به آینده به دلیل سطح بالای مطالبات مشکوک‌الوصول نسبت به کل تسهیلات بانک‌ها است و نیاز به افزایش سرمایه جدی است.

نسبت مطالبات مشکوک‌الوصول بانک‌ها به تسهیلات ناخالص (درصد)

انکای بانک‌ها بر منابع بانک مرکزی افزایش یافته است.

بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی (درصد)

درخت دانش

انسیه طباطبایی
کارشناس مدیریت سازمان و روش‌ها «بانک خاورمیانه»

هدف از مدیریت دانش، اطمینان از ارسال اطلاعات درست، در زمان مناسب، به مکان و به شخص مورد نظر، به منظور تصمیم‌گیری است. درخت دانش یکی از ابزارهایی است که از طریق تولید، ثبت، ذخیره، اشتراک و ارزیابی دانش به اجرای درست مدیریت دانش کمک می‌کند.

رشد ریشه‌های قوی درخت

رهبری

رهبری پیش‌نیاز اصلی مدیریت دانش است. رهبر مدیریت دانش لازم است کارکنان را به استفاده از کانال‌های ارتباطی مناسب مانند گروه‌ها و شبکه‌های ارتباطی برای اشتراک دانش تشویق کند.

فرهنگ

کارمندان از ارزش‌ها، باورها، فرضیات و هنجارهای خود برای انجام فعالیت‌هایشان استفاده می‌کنند. نیاز حال حاضر سازمان‌ها، ایجاد فرهنگی است که با افزایش اعتماد میان افراد بتواند ارتباطات درون واحدی و بین واحدی کارکنان را تقویت کند؛ وجود اعتماد، فرآیند خلق دانش در سازمان را تسهیل می‌کند.

ساختار حاکمیتی

فرآیندها و اصول حاکمیتی مدیریت دانش، فرآیندها و سیاست‌هایی هستند که چارچوبی برای نظارت، رسیدگی، وضع مقررات و بررسی آنها، تعیین می‌کنند. اهداف اصلی ساختار حاکمیتی مدیریت دانش، اطمینان از تامین ارزش‌های مورد انتظار ذینفعان و نیز کنترل و حداقل نمودن ریسک اجرای استراتژی مدیریت دانش است.

سرمایه انسانی و مهارت‌های آنها

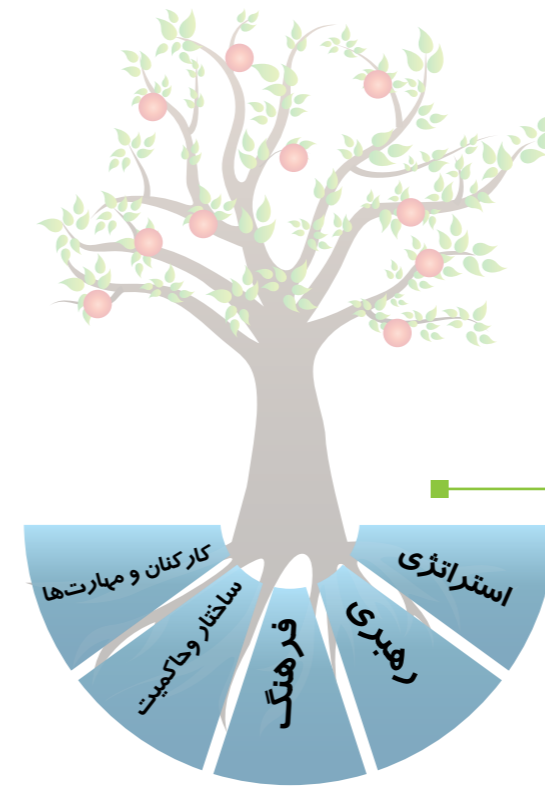
سرمایه انسانی از طریق توسعه فرهنگ و اشتراک دانش، بهبود فضای تعهد و اعتماد و نیز تشکیل کارگاه‌های آموزشی، کنفرانس‌ها، سمینارها و... می‌تواند بر اجرای مدیریت دانش در سازمان تأثیرگذار باشند.

استراتژی

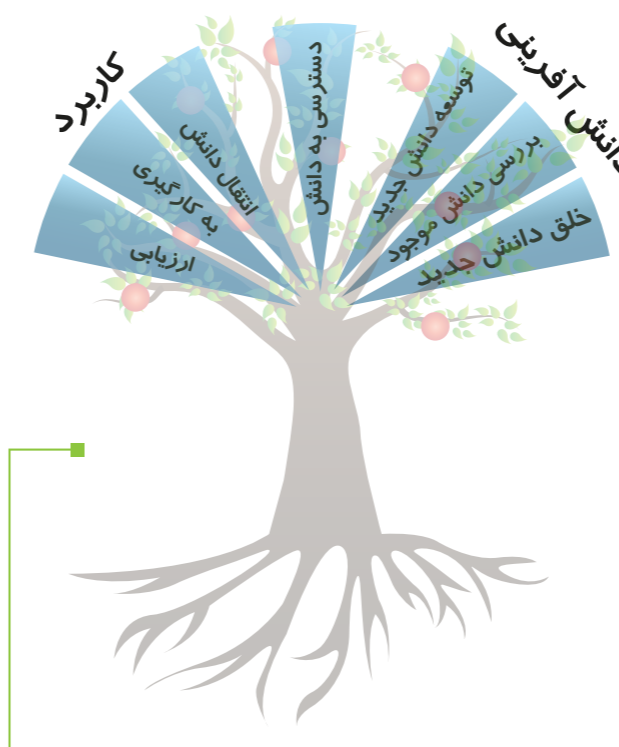
برای عملیاتی کردن مدیریت دانش لازم است یک استراتژی پویا در سازمان اعمال گردد. میزان استانداردسازی (داشتن کد یکتا) محصولات و خدمات، میزان بلوغ محصولات و خدمات، سیستم‌های کنترلی فرآیند مدیریت دانش، سیستم‌های ذخیره‌سازی دانش و طبقه‌بندی دانش کاربردی (آشکار و پنهان) در رسیدن به اهداف استراتژیک اثرگذارند. با توجه به تغییر در میزان بلوغ کارکنان و یا تغییر در سیستم‌های فناوری اطلاعات استراتژی به صورت دوره‌ای بازنگری می‌شود. این عوامل برای شناسایی استراتژی مناسب و قابل اجرای مدیریت دانش در سازمان تعیین کننده هستند.

خلق دانش جدید

شناسایی دانش جدید به‌منظور ثبت در درخت دانش می‌تواند از طریق پیش‌بینی دانش موردنیاز سازمان، دستورالعمل‌های مربوط به ارائه خدمات جدید، راه‌حل‌هایی برای حل مشکلات ایجاد شده و یا حتی راهنمای نرم‌افزارها و سخت‌افزارهای جدید صورت گیرد.

ذخیره

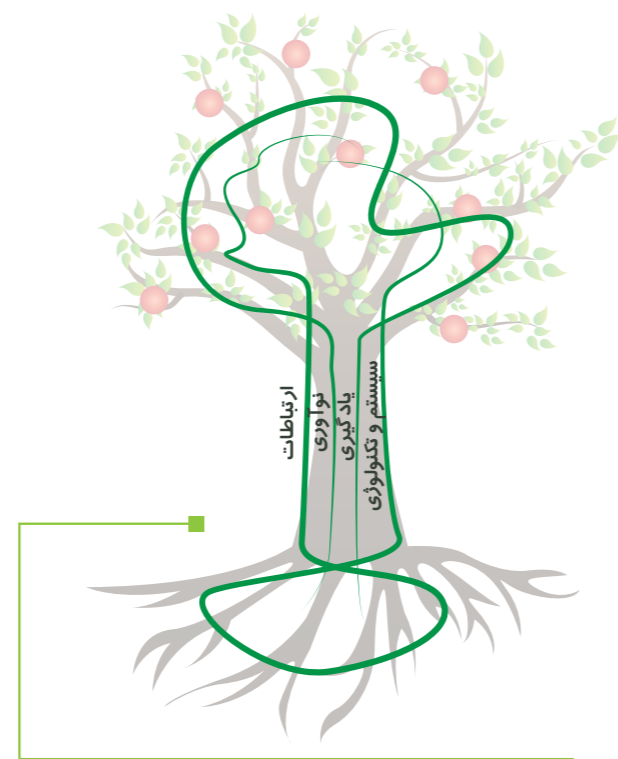
رشد ساقه‌ها و برگ‌های سالم

ذخیره دانش

لازم است رویه‌ای نظام‌مند و پایگاه دانشی مناسب برای ذخیره و متمرکز نمودن دانش تولید شده ایجاد شود. دانش کسب شده از خارج از سازمان می‌بایست با دانش موجود تطبیق داده شده و پس از تأیید مدیر دانش در پایگاه داده ذخیره گردد. بدیهی است پایگاه دانش می‌بایست در دسترس کلیه کارکنان قرار گیرد.

انتقال دانش

روش‌های انتقال با توجه به سن، فرهنگ، نگرش و رفتار افراد متفاوت است. در گذشته انتقال دانش براساس کلاس‌های آموزشی رسمی و مستندات انجام می‌گرفت؛ در حال حاضر از طریق کامپیوتر و یا دی‌گرام‌ها، عکس‌ها و ویلبردها صورت می‌گیرد.

ایجاد جریان مواد مغذی

از ریشه‌های درخت به ساقه‌ها و برگ‌ها

نوآوری

نوآوری در دانش به معنای کسب دانش از یک نوع و تولید دانشی از نوع دیگر و یا همان نوع توسط فردی دیگر می‌باشد. (مدل SECI)

روابط اجتماعی: تبدیل دانش پنهان به دانش آشکار است. این دانش با مشارکت در تجربه‌ها، تقلید، تمرین و یادگیری از طریق آموزش استاد - شاگردی، شرکت در همایش‌ها، سمینارها، نشست‌ها و... حاصل می‌شود.

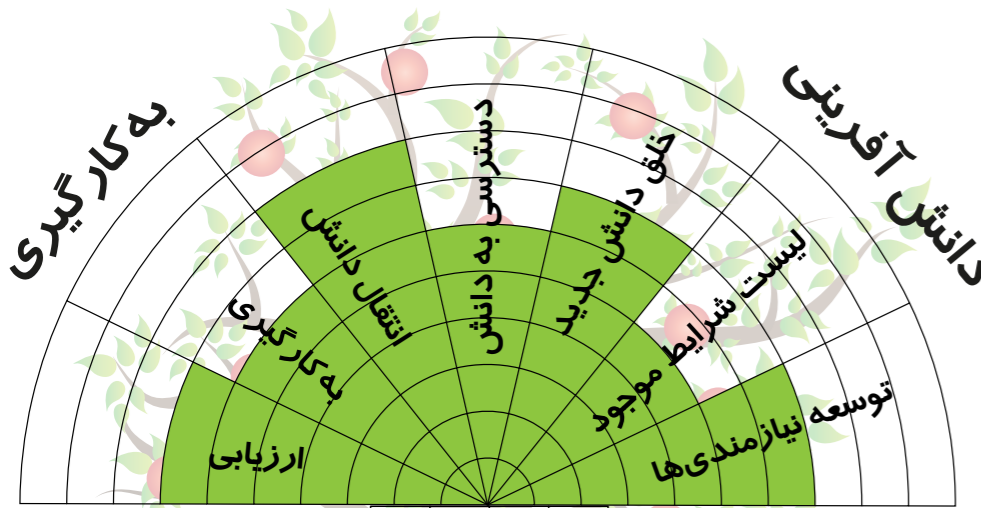
برونی نمودن: تبدیل دانش شخصی افراد (دانش پنهان) به دانش آشکار می‌باشد. این نوع از دانش از طریق جلسات طوفان فکری، جلسات رسمی و... صورت می‌گیرد.

ترکیب: فرآیند تبدیل دانش آشکار به دانش آشکار از نوعی دیگر ترکیب دانش آشکار است. در بانک‌ها دانش آشکار از طریق ایمیل، مستندات، ملاقات‌ها، گفت‌وگو و... انتقال می‌یابد.

درونی کردن: فرآیند تبدیل دانش آشکار به دانش پنهان و بسیار وابسته به یادگیری از طریق به‌کارگیری می‌باشد.

رویه‌های مورد استفاده هر شخص برای انجام وظایف کاری خود نمونه‌ای از تبدیل دانش آشکار به پنهان است. **سیستم و تکنولوژی** موفقیت فرآیند مدیریت دانش بر پایه استفاده درست از تکنولوژی اطلاعات است. ماندداستفاده از دوربین برای مطالب ارائه‌شده در کلاس تا برای استفاده سایر کارکنان به اشتراک گذاشته شود.

ذخیره

رشد گل‌های زیبا و میوه‌های شیرین

نظارت و ارزیابی دانش

فرآیند ارزیابی شامل بررسی نیازمندی‌ها قبل از تولید دانش، اعمال نظارت در طول کسب آن و ارزیابی عملکرد بعد از به‌کارگیری دانش است. نمونه‌ای از شاخص‌های نظارت و ارزیابی مدیریت دانش در یک سازمان به صورت زیر است:

- تعداد دانش تولید شده
- تعداد دانش به‌روز شده یا اصلاح شده
- تعداد برنامه‌های آموزشی، تعداد شرکت در کنفرانس‌های علمی

با داشتن استراتژی، رهبری، ساختار حاکمیتی، فرهنگ مدیریت دانش و کارکنان ماهر می‌توان خلق، ذخیره، انتقال و به‌کارگیری دانش را در سازمان بهبود داد. برای این امر باید سیستم و تکنولوژی و روش نوآوری مناسبی در سازمان نهادینه گردد. تا خلق دانش در سازمان صورت گرفته و دانش خلق شده بین افراد به اشتراک گذاشته شده و در پایگاه دانش مناسب نگهداری شود. به‌روزرسانی و پرباربودن درخت دانش در گروی نظارت و ارزیابی مستمر دانش موجود در پایگاه دانش سازمان است.

صنعت لیزینگ دارای سابقه‌ای کهن است. شاید نتوان زمان دقیق و مشخصی برای سرآغاز کاربرد عملیات اجاره در زندگی بشر یافت. ولی بر مبنای آنچه که از متون باستانی به دست آمده است، اقوام ایلامی و سومری در حدود ۲۰۰۰ سال قبل از میلاد مسیح به نوعی اجاره‌داری ساده زمین، گاو، آب و تجهیزات کشاورزی می‌پرداخته‌اند. اولین شرکت مدرن و مستقل صنعت لیزینگ در سال ۱۹۵۲ در شهرسانفرانسیسکو تاسیس شد که تاکنون با نام شرکت بین‌المللی لیزینگ ایالات‌متحده به فعالیت ادامه داده است. تاسیس این شرکت را باید سرآغاز تشکیل موسسه‌های مستقل لیزینگ (غیر وابسته به بانک‌ها و یا موسسات مالی) در آمریکا به حساب آورد.

کره جنوبی اولین کشوری بود که IFC (شرکت مالی بین‌المللی وابسته به بانک جهانی) به مشارکت در صنعت لیزینگ آن کشور پرداخت و شرکت توسعه لیزینگ کره جنوبی را در سال ۱۹۷۷ با حمایت‌های عملیاتی دانش فنی شرکت ژاپنی لیزینگ شرق بنیان نهاد. با بهره‌گیری از حمایت‌های مالی و مشورتی IFC صنعت لیزینگ در کشورهای در حال توسعه آمریکای لاتین، آفریقا و آسیا نیز به سرعت گسترش یافت.

صنعت لیزینگ در جهان

گزارش لیزینگ جهانی حاکی از آن است که در ۵۰ کشور پیشرفته تعداد قراردادهای جدید در سال ۲۰۱۴ معادل ۸۳/۶ درصد رشد داشته یعنی از ۸۸۲/۹۶ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۳ به ۹۴۴/۳۱ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۴ رسیده است. سه منطقه آمریکای شمالی، اروپا و آسیا بیش از ۸۰ درصد از معاملات جهانی را از آن خود کرده و در مجموع، تقریبا کل میزان تجارت لیزینگ و خرید و فروش اقساطی در جهان طی یک سال در این سه منطقه انجام شده است.

چشم‌انداز در حال تغییر تجارت سرمایه‌گذاری اموال‌محور در ایالات‌متحده آمریکا باعث شده تا "موسسه سرمایه‌گذاری و لیزینگ تجهیزات (ELFF)" تمرکز خود را از لیزینگ محض و خرید و فروش اقساطی به سرمایه‌گذاری در مجموعه‌ای گسترده‌تر از ابزارهای سرمایه‌گذاری معطوف سازد.

صنعت لیزینگ در ایران

لیزینگ در ایران، مقارن با توسعه آن در اقتصاد کشورهای آسیایی و آمریکای لاتین، در اواسط دهه ۱۹۷۰ پدیدار شد. فرانسویان اولین پایه‌گذاران این صنعت در ایران بوده‌اند. سال ۱۹۷۵ را باید سال آغاز فعالیت لیزینگ در ایران دانست. در این سال برادران آریسه که در قالب شرکت سینترون به تولید محصولات آن شرکت در ایران و دادوستد با فرانسویان مشغول بودند، با مشارکت موسسه سوسییه جنرال فرانسه، بانک اعتبارات ایران و بعضی سرمایه‌داران خصوصی، با تاسیس شرکت لیزینگ ایران اولین سنگ بنای لیزینگ را گذاشتند.

فرصت‌های توسعه لیزینگ در ایران

رضا ایزدی، کارشناس ارشد کسب‌وکار

در حال حاضر ۲۹ شرکت لیزینگ دارای مجوز بانک مرکزی در حال فعالیت هستند. طبق گزارش وایت کلرک سهم صنعت لیزینگ در تولید ناخالص داخلی (GDP) کشورهای دنیا به‌طور متوسط در حدود ۲ درصد است که این نسبت برای ایران حدود ۰/۴ درصد و نشان دهنده ظرفیت بالقوه ایران برای افزایش ۵۰۰ درصدی معاملات لیزینگ است.

عمده فعالیت این شرکت‌ها به لیز کردن انواع خودرو اعم از سبک و سنگین محدود شده است. آمار و ارقام موید آن است که مجموع فعالیت سالانه کل این شرکت‌ها در حدود ۱/۶ میلیارد دلار بوده است. این رقم در مقایسه با تولید ناخالص کشور که در حدود ۴۲۵ میلیارد دلار برآورد شده است، نشانگر ظرفیت‌های بلااستفاده صنعت لیزینگ در اقتصاد کشور می‌باشد.

شرکت‌های لیزینگ یکی از ابزارهای مدرن در نظام واسطه‌گری مالی هستند. بازخوانی تجربیات گذشته بخصوص دو دهه اخیر نشان می‌دهد بخش خصوصی واقعی در شکل‌گیری این واسطه‌گری کمترین نقش را داشته است. شاهد این موضوع سهم ۸۰ درصدی بخش دولتی و عمومی در تشکیل شرکتهای لیزینگ است. در حالی‌که باید سهم بخش خصوصی واقعی در تشکیل این شرکت‌ها افزایش یابد. تنوع بخشی به ابزارهای مدرن تامین مالی با تکیه بر بازار بدهی و ابزارهای بازار سرمایه و جداسازی فعالیت‌های بانکی از فعالیت‌های تامین مالی تجهیزات و دارایی‌ها، با محوریت ورود قوی بخش خصوصی واقعی بسیار ضروری است.

اگر چه تلاش دست‌اندرکاران صنعت لیزینگ کشور برای رفع موانع حقوقی، قانونی و مالیاتی این صنعت در پیچ و خم سیاست‌های انقباضی برای توسعه و گسترش بهره‌گیری از ابزارهای مالی پیشرفته لیزینگ همچنان در جریان است و درک ساختار و کارکرد آن در رونق بخشیدن و شکوفایی اقتصاد ملی آنچنان که شایسته است فراگیر نشده، اما سازوکارهای مؤثر صنعت لیزینگ همچنان از سوی مدیران و کارشناسان صنعت و بازار پول و سرمایه، علاقه‌مندان به توسعه و اشتغال، کارآفرینان و از همه مهم‌تر بخشی از تصمیم‌سازان و تصمیم‌گیران در بخش‌های قانونگذاری مورد توجه و تأکید قرار گرفته و حمایت و به‌کارگیری و توسعه صنعت لیزینگ در اقتصاد ملی را امری ضروری و اجتناب ناپذیر ساخته است.

منابع:
۱. بررسی صنعت خودروسازی ایران، گروه تحقیقات اقتصادی بانک خاورمیانه، دی ۱۳۹۴
۲. شرکتهای واسپاری(لیزینگ) دارای مجوز فعالیت، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، اسفندماه ۱۳۹۵
۳. دستورالعمل اجرایی تاسیس، فعالیت و نظارت بر شرکتهای لیزینگ ، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، آبان ۱۳۹۵
۴. WHITE CLARKE GROUP GLOBAL LEASING REPORT 201۵
۵. اقتصاد مقاومتی و لیزینگ، موقعی دبیرکل انجمن ملی لیزینگ ایران، وبسایت انجمن ملی لیزینگ ایران ailc.ir
۶. صنعت لیزینگ در اقتصاد پساتحریم، محمد کاظم عامل لیزینگ اقتصاد نوین، وبسایت انجمن شرکت های لیزینگ ایران iranlease.co
۷. شناخت درهٔ سیلیکون، یحیی تاش، محمد مروتی، محمد اکبرپور، معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری اسلامی ایران، فروردین ماه ۱۳۹۴
۸. تاریخچه صنعت لیزینگ، وبسایت لیزینگ ایرانیان icleasing.ir

دوراندیشی و بیمه‌های زندگی

مدیر محاسبات فنی و توسعه محصول * شرکت بیمه زندگی خاورمیانه

♦ در پاسخ به این پرسش که "بیمه زندگی چیست؟" اگر از تعریف‌های کتابی بگذریم، به‌طور خلاصه می‌توان گفت: "بیمه زندگی داشتن توانایی مالی در بلندمدت است."

یعنی این امکان وجود دارد که با دوراندیشی و ایجاد توانایی مالی، در طول بیست یا سی سال آینده از یک سری مشکلات مالی که احتمال دارد بر اثر حوادثی برای یک شخص یا خانواده وی پیش بیاید، جلوگیری کرد.

بیمه عمر دو جزء اصلی دارد. "شرط فوت" و "شرط حیات". همچنین در بیمه عمر با سه ریسک طرف هستیم که دو ریسک فوت و بلندمدت زندگی کردن، غیرمالی هستند. ممکن است سوال کنید چرا زندگی بلندمدت هم خود یک ریسک است؟ فرض کنید فردی ۹۵ سال سن دارد. آیا این فرد امکانات مالی تامین هزینه‌های زندگی را دارد؟ آیا توان حرکت کردن دارد؟

برای هر فرد ممکن است اتفاق‌هایی رخ دهد که برخی توانایی‌های قبل از آن اتفاق را از او بگیرد. بروز یک حادثه ممکن است سلامتی یا توانایی مالی شخص را تحت تأثیر قرار دهد.

بنابراین دوراندیشی در خرید بیمه عمر عنصر اساسی است. برای روشن شدن این موضوع بهتر است به گذشته نگاه کنیم.

اساسا ریسک‌های مرتبط با بیمه، ریسک‌های میان‌مدت و بلندمدت هستند. چهار سال پیش نگاه‌ها و افق‌ها کوتاه‌مدت بودند. بانک‌ها وام‌های بلندمدت نمی‌دادند و بدترین شرایط برای خریدن بیمه عمر بود. شرکت‌های بیمه که در بانک‌ها سرمایه‌گذاری می‌کردند مردم را برای خریدن بیمه عمر به داشتن این دید کوتاه‌مدت ترغیب می‌کردند. بیمه‌گذاران تشویق می‌شدند که در قابل خرید بیمه‌نامه، سودی بگیرند که از سرمایه‌گذاری به صورت انفرادی در بانک‌ها بیشتر است. این رفتار موجب شد که مردم، یک شرکت بیمه را به جهت میزان سود پرداختی با بانک مقایسه کنند.

برای داشتن یک اقتصاد درست باید همه بنگاه‌های مالی درست کار کنند. بیمه و بانک باید مکمل و در کنار هم باشند ولی شرایطی به وجود آمد که این دو جایگزین هم شدند که با توجه به شرایط اقتصادی کشور در این رقابت برنده بانک است.

شرکت بیمه بنگاهی است که خدمات رفاهی- اجتماعی و سرمایه‌گذاری ارائه می‌کند. این خدمات رفاهی و اجتماعی در بلندمدت ارائه می‌شوند. شرکت بیمه برای اینکه بتواند این خدمات را ارائه کند نیاز به سرمایه‌گذاری‌هایی دارد که در بلندمدت پاسخگو باشند. با نگاهی به پورتفولیوی شرکت‌های بزرگ بیمه جهان می‌بینیم که بیشترین میزان آن را اوراق قرضه دولتی و شرکتی و سایر اوراق تشکیل داده است. یک مقدار کمی هم در بورس سرمایه‌گذاری می‌شود. تقریبا ۷۰ درصد پورتفولیو شرکت‌های بیمه در دنیا اوراق مختلف هستند و فقط شش درصد در بازار سهام سرمایه‌گذاری شده است. شرکت بیمه باید پورتفولیو خود را بهینه کند و منطقا هم همینطور است که این پول جایی برود که ریسک و بازگشت مشخص و قابل اندازه‌گیری‌تری داشته باشد. هر چه ریسک بیشتر شود، بازده بیشتر خواهد بود ولی شرکت‌های بیمه هم به جز مثلا اوراق قرضه دولتی در سایر اوراقی که سرمایه‌گذاری می‌کنند، ریسک بیشتری را می‌پذیرند.

اما در ایران این عوامل وجود ندارند و در بازاری که ماهیت کاری‌اش بلندمدت است نمی‌توانیم دید بلندمدت داشته باشیم. یکی از کارهای ما این است که بتوانیم سرمایه‌گذاری‌هایی را که انجام می‌دهیم توجیه‌پذیر کنیم. اگر بلندمدت می‌خواهیم باید برویم در بورس و اوراق. برای مثال مقرراتی که در بورس لندن در مورد حداقل سهام شناور شرکته‌ها وجود دارد سبب می‌شود که سرمایه‌گذاری‌ها در این بازار بلندمدت باشند. اگر می‌خواهیم کوتاه‌مدت سود کنیم باید ببینیم که در چه بازاری می‌شود سود کرد. متأسفانه در حال حاضر با توجه به شرایط موجود، داشتن دید بلندمدت در بازار بیمه عمر کشور ما سوال برانگیز است. ما باید بتوانیم این مدل دینن را تغییر دهیم.

ما نمی‌توانیم نسبت به خود و سایرین پیش‌بینی مناسبی داشته باشیم. مثلا ممکن است برسیم آیا این شرکت شما بیست سال بعد هم وجود دارد که پول مرا بدهد؟ متأسفانه مرزبندی مشخصی وجود ندارد که بگوییم واقعا یک شرکت بیمه بیست سال بعد وجود دارد یا نه. شما باید به عملکرد شرکت

توجه کنید. مثلا می‌گویند زمانی‌که برخی مدیران به شرکت‌ها می‌آیند و فقط در فکر دو- سه سال بعدی هستند و نه فکر سی سال بعد، تنها در فکر فروش و افزایش سود هستند و آینده بلندمدت شرکت ممکن است برایشان زیاد مهم نباشد. برای این که مردم بتوانند با شرکت‌ها آشنا شوند، عملکرد مالی شرکت‌ها باید شفاف باشد. این اطلاعات مالی باید به شیوه‌ای ارائه شود که برای همگان قابل‌فهم باشد. یعنی به میزانی ساده‌سازی شود که هر فرد عادی آن را متوجه شود.

در دنیا محاسبه بیمه عمر چند عنصر دارد. فرمول محاسبه بیمه عمر که از علم اکچوئری ناشی می‌شود همانی است که در نیویورک و ممبئی و توکیو و لندن استفاده می‌شود. برند هم در این میان اهمیت زیادی دارد.

موضوع ریسک و بازده در کشور ما هنوز جا نیافتاده و یک موضوع مخرب این است که مردم فکر می‌کنند هر چیز مجانی و رایگانی خوب است. این تفکر با دوراندیشی منافات دارد. اکنون در بازار بیمه ایران شاهد نرخ‌شکنی‌هایی هستیم که ادامه فعالیت برخی شرکت‌ها را به معجزه شبیه کرده است.

بعد از بحران مالی ۲۰۰۸-۲۰۰۷ بسیاری از مردم در آمریکا محصولات بیمه سرمایه‌گذاری را کمتر خریدند و خرید بیمه‌نامه‌های تمام عمر بسیار بالاتر رفت تاحدی که اندازه این دو به هم رسید. این نشان می‌دهد که مردم در مواجهه با بحران مالی، دوراندیش تر شدند. مثلا اگر فردی فوت می‌شد بازماندگانش می‌بایست بخش زیادی از اموالش را بابت پرداخت بدهی‌ها از جمله مالیات بر ارث می‌فروختند. لذا یکی از کاربردهای بیمه‌نامه تمام‌عمر این است که پوشش دهنده مالیات بر ارث باشد. شخص، یک بیمه‌نامه تمام‌عمر به میزانی که لازم دارد خریداری می‌کند تا بتواند مالیات بر ارث را از تعهد بازماندگانش خارج کند. جالب است که بحران باعث شد دیدها بلندمدت‌تر شوند. اما در ایران که در سال‌های ۱۳۹۲-۱۳۹۱ شاهد بحران بودیم، مردم دنبال سودهای بیشتر و سریعتر بودند. اما در آمریکا مردم با خرید بیمه از فکر سرمایه‌گذاری خارج شده و به فکر حفظ داشته‌ها افتاده بودند.

شما در جوامع پیشرفته می‌بینید که مردم به این موارد اهمیت می‌دهند چون می‌دانند با چه مشکلاتی مواجه خواهند شد. در ایران بدعت‌هایی گذاشته شده که خارج شدن از آنها سخت است. مثلا ما سود بی‌ریسک از بانک‌ها می‌خواهیم. در همه دنیا بانک‌ها رتبه‌بندی می‌شوند و اگر تعهدهایی را بیشتر از میزانی که باید باشد بپذیرند، جریمه می‌شوند. مثلا چند سال پیش سیتی‌گروپ جریمه شد چون نتوانسته بود الزامات بازل ۲ را رعایت کند و در نتیجه ارزش سهام آن چهار درصد افت کرد.

توانگری مالی در بیمه تقریبا همان کفایت سرمایه‌ای است که در بانک‌ها داریم. شرکت بیمه هم مثل بانک نیاز به نقدینگی دارد. ولی مهم‌ترین مسئله برای بیمه این است که بتواند پول‌هایی را که وارد شرکت می‌شوند و باید سرمایه‌گذاری کنند را بسا تعهدهایی که دارد، برابر کرده و توانایی پرداخت بدهی‌هایش را داشته باشد. این موضوع، کار شرکت بیمه را از بانک دقیق‌تر و پیچیده‌تر می‌کند. شرکت بیمه باید از الگوها و روش‌های مختلف برای اندازه‌گیری سرمایه‌گذاری‌ها استفاده کند. بیشترین و حرفه‌ای‌ترین این روش‌ها، ارزش گذاری عادلانه سرمایه در شرکت‌های بیمه است. BIG DATA به دلیل پیش‌بینی‌های دقیق شرکت‌های بیمه به‌وجود آمده است و وجود علم اکچوئری به همین علت است. اکچوئری به قیمت‌گذاری محدود نمی‌شود و دستورکار متنوعی دارد. سرمایه‌گذاری‌ها، دارایی‌ها، بدهی‌ها و ریسک‌های مختلف باید به دقت اندازه‌گیری شوند. با بررسی همین اندازه‌گیری‌هاست که معلوم می‌شود یک شرکت بیمه بیست سال بعد وجود خواهد داشت یا وجود نخواهد داشت. ■

نقش صحیح دولت در بازار مسکن

آیا اصولا دولت وظیفه‌ای در قبال رونق بخشیدن به بازار مسکن دارد؟ پیش از پاسخ به این سوال باید به این واقعیت اقتصادی اشاره کرد که دوره‌های رونق و رکود بازار مسکن از ماهیت این بازار نشأت می‌گیرند و امری طبیعی و غیرقابل اجتناب هستند. با این حال سیاست‌های حوزه مسکن می‌تواند بر شدت و طول بازه این ادوار تجاری موثر باشد و از فراز و فرودهای شدید و ناگهانی آن جلوگیری کند. سیاست‌گذار باید با اتخاذ همزمان دو راهکار، در جهت کوتاه شدن دوره‌های رونق-رکود و خفیف‌تر شدن شدت آن‌ها قدم بردارد. راهکار اول اطلاع‌رسانی و علامت‌دهی صحیح به عرضه‌کنندگان و متقاضیان و در کل فعالین این بازار است که می‌تواند از حرکت موجی برای خرید و فروش و همچنین تمرکز نابجای سرمایه‌گذاری در یک قسمت خاص از بازار بکاهد و از ایسن طریق رونق و رکود را خفیف‌تر کند؛ و راهکار دوم متنوع‌سازی ابزارهای مالی و تخصصی‌سازی نهادهای سرمایه‌گذاری و همچنین وام‌دهی در بخش مسکن است که می‌تواند در کوتاه شدن دوره‌های رونق و رکود تاثیر به‌سزایی داشته باشد.

به این ترتیب، نقش صحیح دولت در بازار مسکن، نه ایجاد رونق یا ورود مستقیم به ساخت و ساز انبوه مسکن، بلکه بسترسازی برای فعالیت صحیح فعالین این حوزه است. دامنه دخالت دولت در بازار مسکن باید محدود به مکان یا زمانی باشد که سیستم بازار تحت فعالیت بخش خصوصی به اصطلاح شکست بخورد. این شکست می‌تواند به دلیل فقدان زیرساخت‌ها، نامتقارن بودن اطلاعات بین خریدار و فروشنده، انحصار عرضه‌کننده و عواملی از این قبیل اتفاق افتد.

بررسی علل و سرمنشا نارسایی‌ها و مشکلات فعلی بازار مسکن کشور از نقش پررنگ دخالت‌های نابجای دولت در سال‌های گذشته حکایت دارد. برای مثال پروژه عظیمی مثل مسکن مهر در بازاری که تا پیش از آن بیشتر بخش خصوصی در آن فعالیت داشت، به بیکاره بسیاری از نهادهای موجود در بازار مسکن را تخریب کرد و ساز و کارهای جدیدی به همراه آورد که بحث در مورد معضلات ایجاد شده توسط آن‌ها بسیار مفصل است. به هر حال آنچه در حال حاضر در بازار مسکن کشور می‌گذرد، نتیجه فعالیت‌ها، سیاست‌گذاری‌ها، علامت‌دهی‌ها و مجموعه تصمیماتی است که سال‌ها قبل در این بازار

اتفاق افتاده و نتیجه آن‌ها غیر قابل پیش‌بینی هم نبوده است. برآیند این اتفاقات به جهش قیمت‌ها، ساخت و سازهای بیش از نیاز و نامطابق با تقاضا، سود بسیار بالای سازندگان و واسطه‌ها، به خصوص در سال‌های ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲، و پس از آن افزایش تعداد خانه‌های خالی و بدون متقاضی منجر شده است. بنابراین رکود اخیر چه در ساخت‌وساز و چه در معاملات واکنش طبیعی بازار به اتفاقات سال‌های قبل‌تر در این بخش است و در حالت کلی شکست بازار محسوب نمی‌شود که نیاز به مداخله مستقیم دولت داشته باشد.

تاثیر گشایش‌های پولی اخیر دولت در بازار مسکن

با مصوبه جدید شورای پول و اعتبار در اردی‌بهشت ماه ۱۳۹۶، قدمی دیگر برای گشایش در تامین مالی بانک‌محور متقاضیان مسکن برداشته شد تا در صورت ابلاغ و اجرای بانک‌های عامل سقف تسهیلات مسکن افزایش یابد. بر اساس این مصوبه سقف تسهیلات بدون سپرده جماله مسکن برای هر پلاک ثبتی ۲۰ میلیون تومان تعیین شد. با اعطای ۱۰۰ میلیون تومان تسهیلات بدون سپرده جهت خرید مسکن به زوجین در شهر تهران و ۸۰ و ۶۰ میلیون تومان به ترتیب در شهرهای بزرگ و سایر مناطق شهری موافقت شد. بانک مسکن نیز مجاز شد که به تسهیلات گیرندگان از محل اوراق گواهی حق تقدم، علاوه بر سقف‌های مصوب از محل این اوراق، در حالت انفرادی تا سقف ۱۰ میلیون تومان و برای زوجین تا سقف ۲۰ میلیون تومان تسهیلات خرید بدون سپرده پرداخت کند. زوجین دارنده حساب پس‌انداز مسکن جوانان بانک مسکن نیز منوط به رعایت سقف اعطای تسهیلات متناسب با هر حساب، خواهند توانست از تجمیع امتیاز تسهیلات برای یک پلاک ثبتی استفاده و به‌طور برای خرید یک واحد مسکونی اقدام نمایند. البته این موارد تنها در حد مصوبه شورای عالی پول و اعتبار است و تا اجرایی شدن راه زیادی در پیش دارد. بانک مرکزی باید این مصوبه را به بانک مسکن و همین‌طور سایر بانک‌ها ابلاغ کند و بانک‌های مذکور نیز باید با سنجیدن منابع و مصارف و قدرت وام‌دهی خود امکان عمل به این مصوبه را بررسی نمایند.

تاثیرگذاری افزایش سقف تسهیلات به ثبات یا افزایش منابع در نظر گرفته شده برای آن وایسته است. از آنجا که در مصوبه اخیر تسهیلات بدون نیاز به سپرده‌گذاری

دولت و بازار مسکن

محمد کوثری

کارشناس مدیریت تحقیقات اقتصادی • بانک خاورمیانه

افزایش پیدا کرده، اگر سرمایه بانک‌های عامل را برای اعطای این تسهیلات ثابت در نظر بگیریم، افزایش سقف به معنای کاهش تعداد تسهیلات‌دهی خواهد بود. برای مثال زوجین شهر تهران از طریق اوراق حق تقدم، به جای ۱۰۰ میلیون تومان قادر به دریافت ۱۲۰ میلیون تومان خواهند بود که به معنای افزایش ۲۰ درصدی قدرت خرید و کاهش نزدیک به ۲۰ درصدی تعداد تسهیلات پرداختی از این طریق است. بنابراین اگر چه سهم تسهیلات در ارزش مسکن مورد تقاضا بالا رفته، در صورت عدم افزایش منابع متقاضیان کمتری می‌توانند از آن بهره ببرند.

بر اساس آمار بانک مرکزی، در سال ۱۳۹۵ بانک مسکن بیش از ۱۳۰ هزار فقره تسهیلات خرید پرداخت کرده که بیش از ۶۰ هزار فقره آن در شهر تهران بوده است. مقایسه این رقم با تعداد معاملات واحدهای مسکونی در شهر تهران که حدود ۱۶۰ هزار واحد بوده حاکی از آن است که نقش تسهیلات در معاملات شهر تهران طی این سال قابل توجه بوده است. بر اساس سامانه ثبت املاک و مستغلات شهر تهران، بیش از ۶۰ درصد معاملات بر روی واحدهای مسکونی با ارزش کمتر از ۴۰۰ میلیون تومان انجام شده که مبلغ تسهیلات بانکی می‌تواند بخش بزرگتری از ارزش ملک را پوشش دهد.

با این حال تامین مالی مسکن در کشور با چالش‌های متعددی مواجه است. سیستم بانکی کشور بالاجبار تقریبا تمام بار تامین مالی مسکن را به تنهایی به دوش می‌کشد و در غیاب بازار ثانویه رهن فعال و پسر عمق، از قدرت وام‌دهی آن برای دوره‌های بلندمدت کاسته می‌شود. نرخ‌های سود تعلق گرفته و مبلغ وام‌های پرداختی بدون توجه به ریسک اعتباری و قدرت بازپرداخت فرد وام‌گیرنده به‌طور کلی ثابت است و مهمتر از آن با وجود درازمدت بودن تسهیلات امکان اعمال نرخ بهره شناور را ندارد. با وجود افزایش سقف تسهیلات، هنوز هم در مقایسه با بسیاری از کشورها نسبت تسهیلات به ارزش واحدهای مسکونی پایین است و لذا در خرید مسکن معمولا تنها به دریافت وام از یک طریق نمی‌توان اکتفا کرد. بنابراین به نظر می‌رسد در شرایط فعلی و با توجه به مشکلات ساختاری نظام بانکی که قابل چشم‌پوشی هم نیست، نظام بانک‌محور فعلی تامین مالی مسکن کشور قدرت تاثیرگذاری بیشتری بر بازار ندارد و نیازمند اصلاحات ساختاری است.

از پاکشو تا گلرنگ

درباره بنیانگذار گروه صنعتی گلرنگ

مریم ذوالفقار

کارشناس مدیریت ارتباطات • بانک خاورمیانه

♦ محمد کریم فضلی، هفتم اردی‌بهشت‌ماه ۱۳۱۱ خورشیدی در شهر توپسرکان استان همدان متولد شد. نخستین فعالیت اقتصادی خود را در حین تحصیل، نزد پدرش که از بازرگانان خوش‌نام منطقه بود، آغاز کرد. به واسطه شغل پدر که در دوره‌ای به کار صابون‌سازی اشتغال داشت او نیز در نوجوانی تا حدودی با تولید مواد شوینده آشنا شد و برای آغاز فعالیت تولیدی، به صنعت شوینده گرایش پیدا کرد.

او در سن ۲۰ سالگی برای جستجوی شرایط مطلوب‌تر و شناخت بیشتر از وضعیت شهرهای مختلف هم‌جوار، به دیگر شهرستان‌های استان همدان سفر کرد و در شرایط کاری مختلف تجربه‌های سودمندی به دست آورد. سپس راهی تهران شد تا در محیط بزرگ پایتخت، تجربه‌های خود را عملی کند. او در این زمان با افراد و شرکت‌هایی مرتبط می‌شود که در این حوزه فعالیت دارند و سپس خود کارگاه کوچکی دایر می‌کند و در مرحله اول به ساخت مایع ظرف‌شویی می‌پردازد. این فعالیت تا اوایل دهه ۴۰ ادامه می‌یابد. مدتی بعد محصولات سفیدکننده هم به تولیدات کارگاه اضافه می‌شود و سپس پودر لباس‌شویی به نام گلرنگ سوپر، جرم‌گیر، شیشه‌شوی و همچنین نرم‌کننده لباس نیز به سبد محصولات اضافه می‌شود. او با بازاریابی مناسب، محصولات خود را به‌طور گسترده و کلی به بسیاری از بیمارستان‌ها، هتل‌ها و سازمان‌ها می‌فروشد.

فضلی در اوایل دهه ۵۰ شرکت پاکشو را تاسیس می‌کند و آرمان کارآفرینی‌اش را قدم‌به‌قدم تحقق می‌بخشد. در سال‌های دهه ۶۰ علاوه بر تولید، استراتژی صادرات محصولات جزو برنامه شرکت قرار می‌گیرد. این برنامه موجب تامین منابع ارزی شرکت، تداوم تولید و اشتغال پایدار کارکنان و به‌ویژه جلوگیری از تعدیل نیرو و حاصل اهتمام به فعالیت‌های کارآفرینانه و اشتغال‌زایی مولد بود.

این تلاش‌ها به گسترش و توسعه شرکت پاکشو و سپس به تاسیس "گروه صنعتی گلرنگ" در سال ۱۳۸۲ منجر شد که استاد فضلی ریاست هیات‌مدیره این گروه صنعتی را به‌عهده گرفت و امور اجرایی را به نسل جوان سپرد. در این دوره انواع شامپو، مایع دستشویی، خمیردندان، دستمال کاغذی و سایر محصولات بهداشتی و شوینده با برندهای مختلفی چون گلرنگ، آوه، سافتلن به بازار کشور عرضه شد. یکی از ویژگی‌های مدیریتی این مجموعه اختصاص حدود ۵٪ از سود برای انجام تحقیق و توسعه است.

فضلی معتقد است کارآفرینی علاوه بر ایجاد اشتغال، موجب بسالا رفتن کیفیت زندگی، توزیع مناسب درآمد، کاهش اضطراب‌های اجتماعی و بهره‌وری منابع ملی می‌شود. در حال حاضر که اقتصاد کشور ما گرفتار نارسایی‌ها و کمبودهایی است که منجر به وضعیت ناهنجار بیسکاری، کمبود تولید ناخالص داخلی، کاهش قدرت سرمایه‌گذاری دولت، ضعف در صادرات غیر نفتی و کاستی‌هایی از این قبیل شده است، رشد کارآفرینی و فرهنگ کارآفرینانه به شرطی که هنرمندانه با فرهنگ، امکانات، توانایی‌ها و سلیقه ایرانی آمیخته شود یکی از راه‌های اصلی بهبود بیماری امروز اقتصاد کشور و پیشگیری از وخامت حال فرداست. با این اندیشه همکاران فضلی خود را متعهد می‌دانند با حمایت همه جانبه از کارآفرینی، زمینه رشد و ترویج فرهنگ کارآفرینی و اشتغال‌زایی را فراهم آورند که طی سال‌های فعالیت خود نیز سابقه درخشانی در این زمینه از خود نشان داده‌اند.

مدیرعامل گروه گلرنگ در این زمینه می‌گوید: سرمایه انسانی مهم‌ترین سرمایه کسب‌وکار است و آنچه اصالت دارد، توان و تعلق همکاران است که با عشقی که دارند سرمایه‌های مادی را هم تحت تاثیر قرار می‌دهند. یعنی شاید سرمایه‌های منعکس در صورت‌های مالی از شرکت‌های مشابه در صنایع مختلف پایین‌تر باشد، ولی به دلیل همت همکاران نرخ بازده ما به‌صورت متوسط از نرخ بازده صنعت همیشه مناسب‌تر بوده‌است. ما اعتقاد داریم که این تعامل درست ابزارهای مادی و معنوی است که می‌تواند باعث هم‌افزایی شود و بسیار مثبت‌تر از مواردی که صرفا به عوامل مادی توجه دارند، ثمربخش باشد.

فضلی معتقد است امور معنوی و کیفی به شکل عمیقی می‌تواند بازتاب‌های مادی و کمی بیابد و این همان نکته‌ای است که تاثیر بی‌بدیلی در کسب و کار اقتصادی به جا می‌گذارد.

رفتار متصفانه و صمیمانه با کارکنان و پرسنل در یک شرکت یا واحد اقتصادی، موجب احساس تعلق سازمانی در نیروها و دقت و همت بیشتر آنان در انجام امور محوله می‌گردد و همین موضوع به‌نحوی معجزه‌آسا پیشرفت و بهبود شرایط اقتصادی چنین شرکتی را موجب می‌شود. پس چگونگی احساس سازمانی و نوع نگاه پرسنل که یک امر کیفی است، نتایج کمی ملموسی را به دنبال دارد.

در پایان لازم به ذکر است خوشفکری، خیرخواهی و احساس دیگرخواهی عمیق به‌ویژه درباره همکاران، به روز بودن، همفکری با نیروهای جوان و پرو بال دادن به آنان و هدایت درستشان است که باعث حرکت سریع سازمان با حداقل ضعف و نقصان می‌شود.

اکنون گروه صنعتی گلرنگ یکی از مهم‌ترین هلدینگ‌های تولیدی کشور است که شرکت‌های مختلفی چون پاکشو، گلیبخش اول، گلرنگ پخش، پدیده شیمی جم، پدیده شیمی پایدار، گلبرگ بهاران، ماریناسن، پخش پدیده پایدار و... را شامل می‌شود. بیش از ۱۶۰۰۰ نفر در این گروه صنعتی مشغول به‌کار هستند و چشم‌انداز آن، پیوستن به فهرست ۵۰۰ شرکت برتر بین‌المللی تا سال ۱۴۰۴ است؛ به‌گونه‌ای که ۴۰ درصد از فروش این گروه صنعتی، بین‌المللی و برون مرزی باشد. ■

کار و فراغت

کار و فراغت، دو ویژگی مهم هویت انسانی است. "کار"، فعالیت فکری، عملی و عاطفی انسان است که غایت‌مند و اجتماعی است. با رشد نیروی کار، اعتلای علوم و فنّآوری و نیز گذار از اقتصاد معیشتی به اقتصاد کالایی زمان فراغت از زمان کار متمایز شد. "فراغت"، مجموعه فعالیت‌هایی است که به منظور دفاع از حق خودانگیختگی و عمل مستقلانه، برای پس‌زدن مرزهای محدودکننده، در پرداختن فرد به هنر، علم، فرهنگ، سیاست، ورزش و… انجام می‌گیرد. یکپارچگی و انسجام زندگی فرد، مستلزم پیوند کار و فراغت است، زیرا کار، حق ایجاد می‌کند و فراغت، استقلال و خودانگیختگی. کار و فراغت انسان، برانگیزاننده مسئولیت‌پذیری و بستر مبارزه‌های راستین‌اند.

درباره نویسنده

حسن قاضی‌مرادی، پژوهشگر حوزه جامعه‌شناسی و مترجم ایرانی است. پژوهش‌های او عمدتاً در حوزه روان‌شناسی اجتماعی مردم ایران و تاریخ اجتماعی و سیاسی ایران است. او وجه همت اصلی خود را پرداختن به خلیقات ایرانیان قرار داده است. این کتاب به چیستی و چگونگی «کار» و «فراغت» و نیز چرایی آن‌ها در جامعه ایرانی پرداخته است. برخی از مباحث کتاب عبارت‌اند از: کار در تمایز با زحمت و اشتغال، فراغت در تمایز با سرگرمی‌خواهی، بیگانگی کار و فقدان اشتیاق به کار، و بیگانگی فراغت و فرهنگ سرگرمی‌خواهی.

قاضی مرادی پیش از ایسن کتاب‌های «در پیرامون خودمصداری ایرانیان»، «استبداد در ایران»، «رساله دکتری فلسفه اثر کارل مارکس» که با همکاری دکتر محمود عبادیان برگردان فارسی شده است را به همراه کتاب «ناملی بر عقب ماندگی ما» که نقد و ارزیابی کتاب دیپاچهای بسر «نظریه انحطاط ایران» دکتر سید جواد طباطبایی است را عرضه کرده بود. «نوسازی سیاسی در عصر مشروطه ایران» و در «ستایش شرم» دو کتاب دیگر قاضی مرادی‌اند که توسط انتشارات اختران به بازار کتاب عرضه شده است.

فرازهایی از کتاب

هویت فردی را می‌توانیم در کلی‌ترین معنا، با مجموعه ادراکات و احساساتی معنا کنیم که فرد در ارتباط با خود، دیگران و در مجموع با جامعه از خود می‌یابد. هویت فردی درک و احساسی نیست که فرد به‌طور شخصی از خویش دارد. هر چند که هویت فردی در پی جدایی فرد از بند ناف جامعه زمینه می‌یابد اما "فرد" مجموعه امکانات و استعدادهای خود، به اضافه بازتابی است که مجموعه روابط خود با جهان اطراف (و دیگران) بر او دارد. از این لحاظ، هویت فردی امری اجتماعی است.

جامعه ایران در پی شروع گذار از جامعه سنتی به جامعه متحد چنان متحول شد که از یک‌سو، مناسبات سنتی مبتنی بر تیسار و جماعتی بودن را از دست داد. اما از سوی دیگر، از جمله به علت تداوم اشکال نوین حکومت استبدادی و نفوذ دخالت‌گرانه امپریالیسم در استقرار و بسط اقتصاد کالایی مبتنی بر کار مجرد و سرمایه‌داری تولیدی، به‌عنوان بنیان و پایه استقرار مناسبات نوین اجتماعی، با مشکلات جدی مواجه شد. نتیجه این دوگانگی به‌وجود آمدن جامعه ذره‌ای‌شده‌ای بود که آحاد آن نه از هویت فردی بلکه از هویت خودمدارانه‌ای برخوردار شدند که در ناآگاهی از اینکه فرد به‌عنوان فرد در اصل پدیده‌ای اجتماعی است، فقط در پی منافع و مصالح آنی شخص خویش بودند. از این‌رو، آنچه برای ما

ایرانیان در دوره معاصر تاریخ‌مان اهمیت نیافت این نکته بود که در مجموع بخواییم و بکشیم هویت فردی‌مان را با کار خویش شکل دهیم، خود را با آن اثبات و معنا کنیم و اعتلای آن را به اتکالی کار بخواییم.

ما بسیار کمتر خود را با کار و فعالیت موظف اجتماعی‌مان معنا و اثبات می‌کنیم تا با پرداختن به تمایلات شخصی و خودمدارانه‌مان. از یکسو، اگر از خویشتن با دیگران حرف می‌زنیم، عمدتاً، خود را با تمایلات شخصی و چگونگی پرداختن‌مان به این تمایلات و موفقیت‌ها و ناکامی‌هایمان در این زمینه به دیگران می‌شناسانیم و از سوی دیگر، درکی که خود از خویشتن داریم، معنایی که به خویشتن می‌دهیم، عمدتاً، بر بنیان همان تمایلات و خواست‌های شخصی شکل گرفته است.

محال است شخصی کار موظف‌اش را لابلایی گریزانه و با اهمال و از سر بی‌مسئولیتی انجام دهد و "فراغت" داشته باشد یا آن را درک کند؛ او در زمان فراغت فقط می‌تواند با برخی موضوعات خود را سرگرم کند و خوش باشد؛ بی‌آنکه کوچکترین تأثیری در خودبین‌گری و اعتلای فردی‌اش بگیرد و یسا از پرداختن به دلخواست‌هایش کوچکترین تأثیری بر دیگران گذارد. در این حال، فعالیت‌های زمان فراغت او نیز هرگز نمی‌تواند بنیان استواری برای هویت فردی او باشد. چرا که او با این فعالیت‌ها، بیشتر، "حال می‌کند" تا اینکه در جهت تحقق هدفی فردی بکوشد.

ما در هر کار و فعلیتی که به آن مشغولیم به این دلیل از کارکردن طفره می‌رویم یا سسمیل‌کاریم که با کار موظف و فعالیت خود حس هویت نمی‌یابیم و چون چنین است پس در زحمت و اشتغال خود فقط به میزانی فعالیتیم که کسی از ما بازخواست نکند. ما رقابت زیبای انسانی را در کار و فعالیت خلاق و بارآور درک نمی‌کنیم. به عوض، در محیط کار خود آکنده از حسادات‌یم؛ موفقیت هر فردی در کار و فعالیت‌اش تنفر ما را برمی‌انگیزد. این حسادت، که ریشه در ناتوانایی‌مان در کار و بی‌اشتیاقی‌مان به آن دارد، چنان در ما قوی است که از ناکامی دیگران در کار و فعالیت‌شان بیشتر خوشحال می‌شویم تا از موفقیت خود در کار و فعالیت فردی‌مان. برای رسیدن به این خوشحالی، از چوب لای چرخ موفقیت دیگران گذاشتن هیچ ابایی نداریم. ما کمتر در رنج این حسرت‌ایم که زندگی فرصت‌های کمی برای فعالیت و موفقیت به ما داده است و بیشتر حسرت‌زده فرصت‌هایی هستیم که تصور می‌کنیم بخت و اقبال به دیگران داده است. در این حال، کار و فعالیت، بنیان هویت نیست؛ همه بهانه "رزق و روزی" است و رفح تکلیف به‌گونه‌ای که صدای چون‌وچراکننده‌ای بلند نشود.

گردآوری، پیام‌طراوتی کارشناس ارتباطات •بانک خاورمیانه

پس، خود واقعی‌ما، بسته به اوضاع و احوالی که در آن قرار داشته است، همواره آزمندانه دنبال کسب ثروت بوده است. در دوران جامعه سنتی عمدتاً تا آن حد که ثروت حاشیه امنیتی هر چند نامطمئن را ایجاد کند و نه بیشتر. چرا که در جامعه استبدادی هم ثروت و هم قدرت، وقتی که به چشم بیابند مخاطره‌آمیز می‌شوند. در استیلای استبداد همواره آنان که در ثروت یا قدرت از دیگران سر برمی‌کشند، سر خود را به مخاطره می‌افکنند. استبداد حکومت یکسان‌ساز است. استبداد حاکمیت بر "دانه ریز"ها است؛ "دانه درشت" در ثروت و قدرت هرگز تحمل نمی‌شده است. پس در جامعه سنتی و البته به صورت متفاوتی در دوره معاصر برخورداری از ثروت و قدرت و یسا به خدمت گرفتن قدرت سیاسی باید فقط تا حدی پیش می‌رفت که فرد سسری پیدا در میان دیگر سرها نداشته باشد.

شخصی کردن کار در ایران جنبه‌های مهم دیگری نیز دارد، از جمله اینکه وقتی بر کل جامعه قانون و قرارداد حاکمیت نداشته باشد تا بر نظام کار نظارت کند در هر محیط کار این اراده شخصی رییس یا صاحبکار است که حاکم می‌شود. این امر دو نتیجه مستقیم دارد؛ نخست اینکه ارزش هر جایگاه اجتماعی نه به کار موثر آن بلکه به تمایل، زیرکی، تظاهر و در مجموع به منافع و مصالح شخصی فردی که آن جایگاه را اشغال کرده است بستگی می‌یابد. دوم اینکه همین اراده دلخواه و شخصی است که معیار قضاوت در مورد کار موظف هر فرد قرار می‌گیرد. از این‌رو، حتی اگر کار فرد مورد ارزیابی قرار گیرد این ارزیابی، ضرورتاً و پیش از همه، با در نظر داشتن رابطه شخصی فرد با آن مرجع قدرت و حمایت انجام می‌شود.

کار و فراغت ایرانیان نویسنده: حسن قاضی مرادی ناشر: اختران سال انتشار: ۱۳۸۷ چاپ اول موضوع: مدیریت و تصمیم‌گیری تعداد صفحه: ۲۰۰

♦ انرژی‌های تجدیدپذیر یا انرژی‌های برگشت‌پذیر انواعی از انرژی هستند که منبع تولید آنها بر خلاف انرژی‌های تجدیدناپذیر (فسیلی) قابلیت آن را دارد که در یک بازه زمانی کوتاه توسط طبیعت مجدداً به وجود آمده یا تجدید شود.

انواع انرژی‌های تجدیدپذیر عبارتند از:

- انرژی آبی، نیروی برقی‌ابی
- انرژی بادی
- انرژی خورشیدی
- انرژی زمین‌گرمایی
- انرژی زیست‌توده، زیست‌سوخت
- انرژی امواج و جزر و مد

مصرف گسترده و کلان انرژی حاصل از سوخت‌های فسیلی اگرچه رشد سریع اقتصادی جوامع پیشرفته صنعتی را به همراه داشته است اما به دلیل انتشار مواد آلاینده حاصل از سوخت و افزایش دی‌اکسیدکربن در جو و پیامدهای آن، جهان را با تغییرات روز افزونی روبه‌رو ساخته است که افزایش دمای زمین، تغییرات آب و هوایی، بالا آمدن سطح آب دریاها و در نهایت تشدید منازعات بین‌المللی از جمله این پیامدها محسوب می‌شوند. از سوی دیگر کاهش منابع فسیلی و پیش‌بینی افزایش قیمت‌ها بیش از پیش بر اهمیت و لزوم جایگزینی سیستم انرژی فعلی اهمیت دارد. نگرانی درباره تخریب‌های زیست محیطی و تلاطم بهای نفت، دولت‌ها را برآن داشته تا با وضع قوانین جدید بهره‌برداری و تجاری‌سازی منابع سرشار انرژی تجدیدپذیر را تشویق کنند.

امروزه، بحران‌های سیاسی، اقتصادی و مسایلی نظیر محدودیت ذخایر فسیلی، نگرانی‌های زیست محیطی، افزایش جمعیت، رشد اقتصادی و ضریب مصرف، همگی فکر اندیشمندان را به یافتن راهکارهای مناسب برای حل مضللات انرژی جهان معطوف کرده است.

صاحبان منابع فسیلی باید واقع‌نگرانه بدانند که برداشت بیشتر آنها از ذخایر امروز، مستلزم بهره‌مندی کمتر فردا و در نهایت تهی شدن منابع در مدت زمانی کمتر است.

خوشبختانه بیشتر کشورها به اهمیت و نقش منابع انرژی به‌ویژه انرژی‌های تجدیدپذیر پی‌برده‌اند و به‌طور گسترده برای بهره‌برداری از این منابع تحقیقات وسیع و سرمایه‌گذاری‌های زیربنایی کرده‌اند. با توجه به این موضوع در ایران نیز لازم است راهبردها و برنامه‌های زیربنایی و اصولی تدوین شده و به مورد اجرا در آید.

استفاده از منابع جدید انرژی به جای منابع فسیلی امری الزامی است. سیستم‌های جدید انرژی در آینده باید منکی به تغییرات ساختاری و بنیادی باشد که در آن منابع انرژی بدون کربن نظیر انرژی خورشیدی و بادی و زمین گرمایی و کربن خنثی مانند انرژی بیوماس مورد استفاده قرار می‌گیرند. بدون تردید انرژی‌های تجدیدپذیر با توجه به سادگی فن‌آوری‌شان در مقابل فن‌آوری انرژی هسته‌ای از یک طرف و نیز به‌دلیل عدم ایجاد مشکلاتی نظیر زباله‌های اتمی از طرف دیگر نقش مهمی در تولید انرژی در جهان ایفا می‌کنند. در هر حال باید اذعان داشت که در عمل عوامل متعددی به‌ویژه هزینه اولیه و قیمت تمام شده بالا، عدم سرمایه‌گذاری کافی برای بومی‌سازی و بهبود کارآیی فناوری مربوطه، همراه نبودن سیاست‌های حمایتی در سطح جهان، نفوذ و توسعه انرژی‌های نو را بسیار کند و محدود ساخته است.

در سال ۱۹۹۷ میلادی کنوانسیون تغییرات آب‌وهوایی با هدف تثبیت غلظت گازهای گلخانه‌ای در اتمسفر، پروتکل کیوتو را مطرح نمود که به موجب این پروتکل کشورهای صنعتی ملزم به کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای شده‌اند و هدف اصلی از این کنوانسیون دستیابی به تثبیت غلظت گازهای گلخانه‌ای در اتمسفر تا سطحی است که مانع تداخل

بازگشت به طبیعت

لاله‌ولی‌پور

دستیار مدیرعامل •بانک خاورمیانه

خطرناک فعالیت‌های بشری با سیستم آب‌وهوایی گردد. چنین سطحی در چهارچوب زمانی مناسب قابل اجرا خواهد بود تا اکوسیستم‌ها به‌طور طبیعی خود را با تغییر آب و هوایی تطبیق دهند و اطمینان حاصل شود که امنیت غذایی تهدید نمی‌شود و توسعه اقتصادی به‌طور پایدار ایجاد می‌گردد. از سوی دیگر مجموعه انرژی‌های تجدیدپذیر روزبه‌روز سهم بیشتری را در سیستم تامین انرژی جهان به‌عهده می‌گیرد؛ لذا در برنامه‌ها و سیاست‌های بین‌المللی، نقش مهمی به منابع تجدیدپذیر انرژی محول شده است.

استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر و روش‌های سازگار با محیط زیست برای تولید برق یکی از اولویت‌های امروز کشورهای توسعه‌یافته است. امروزه انرژی خورشیدی بزرگترین قابلیت برای برآوردن نیاز جهان در آینده به‌عنوان یکی از منابع تجدیدپذیر است، به‌طوری‌که بیش از ۲۲۰ هزار مگاوات برق تولیدی جهان توسط انرژی خورشیدی در دو بخش فناوری‌های فتوولتاییک و فناوری‌های حرارتی خورشیدی تامین می‌شود.

ایران به دلیل شرایط خاص جغرافیایی، ظرفیت‌های زیادی برای استفاده از انرژی‌های برقی‌آبی، بادی، خورشیدی، زمین‌گرمایی و نیز زیست توده دارد و در صورت سرمایه‌گذاری مناسب می‌توان به بهترین شکل از این نعمت خدادادی بهره‌مند شد.

سرزمین ایران در منطقه‌ای واقع شده است که با داشتن حدود ۳۰۰ روز آفتابی از نظر دریافت انرژی خورشیدی در میان نقاط مختلف جهان در بالاترین رده‌ها قرار دارد؛ لذا استفاده از انرژی‌های خورشیدی و بادی به دلایل مختلفی مانند دسترسی آسان و سهولت تبدیل شدن به انرژی الکتریکی، سازگاری با محیط زیست و تجدیدپذیری، از مطلوبیت زیادی برخوردار است.

استفاده از مجموعه انرژی تجدیدپذیر در ایران هنوز کمتر از یک درصد از کل مصرف انرژی در کشور است. مطابق برنامه پنجم توسعه استفاده از انرژی تجدیدپذیر باید تا مارس ۲۰۱۵ به ۱/۵ درصد افزایش پیدا می‌کرد. با این وجود تحریم‌های خارجی سرعت سرمایه‌گذاری خارجی و توسعه انرژی تجدیدپذیر را در ایران کاهش داده است.

سوخت‌های پاک

سوخت‌های پاک دارای خواص فیزیکی و شیمیایی هستند که در مقایسه با بنزین در حین احتراق مواد آلاینده کمتری تولید می‌کنند، در ضمن استفاده از این سوخت‌ها شدت افزایش و انباشته شدن دی اکسید کربن را که موجب گرم شدن زمین می‌گردد نیز کاهش می‌دهد. هیدروژن به‌عنوان یک سوخت پاک می‌تواند جایگزین مناسبی برای سایر سوخت‌های متداول گردد و در آینده به‌عنوان یک حامل انرژی مطرح گردد. فراوانی سهولت تولید از آب، مصرف تقریباً منحصr بفرد و سودمندی زیست محیطی ذاتی هیدروژن از جمله ویژگی‌هایی است که آن را در مقایسه با سایر گزینه‌های مطرح سوختی متمایز می‌کند. هیدروژن را می‌توان با استفاده از انواع منابع انرژی اولیه تولید کرد و در تمام موارد و کاربردهای سوخت‌های فسیلی مورد استفاده قرار داد. هیدروژن به ویژه منابع تجدیدپذیر انرژی را تکمیل می‌کند و آنها را در هر محل و هر زمان، به‌صورت مناسبی در دسترس قرار داده و در اختیار مصرف‌کننده می‌گذارد. سیستم سوخت هیدروژنی به‌دلیل استقلال از منابع اولیه انرژی، سیستمی دائمی، پایدار، فناناپذیر، فراگیر و تجدیدپذیر است. از این‌رو پیش‌بینی می‌شود که در آینده‌ای نه چندان دور، تولید و مصرف هیدروژن به عنوان حامل انرژی به سراسر اقتصاد جهانی سرایت کرده و اقتصاد هیدروژن تثبیت شود.

با توجه به ارزان بودن و منابع گسترده موجود در ایران و همچنین به‌دلیل روند رو به رشد مصرف سوخت‌های مایع هیدروکربوری در کشور، هر ساله ضرر و زیان هنگفتی به بودجه عمومی و محیط زیست کشور وارد می‌شود. به همین دلیل معرفی سوخت‌های جایگزین و مطالعه در خصوص امکان استفاده و بهره برداری از آنها اهمیت قابل توجهی دارد. ■

محیط زیست

بهبود روابط پولی بین‌المللی بر عهده بانک‌هاست

دکتر پرویز عقیلی کرمانی در نشست تخصصی کنفرانس ملی اقتصاد مقاومتی - برجام که در مرکز مطالعات وزارت امور خارجه برگزار شد، گفت: دستاوردهای برجام بی‌نظیر است اما بقیه کارها برای بهبود روابط پولی و بانکی در حیطه بین‌المللی بر عهده خودمان است.

به گفته مدیرعامل بانک خاورمیانه، پیش از برجام تمام کارها در سیستم بانکی قطع شده بود. همه پرداخت‌ها پیش از برجام توسط صرافی‌ها انجام می‌شد و علت این موضوع گزارشی بود که از سوی FATF (گروه ویژه اقدام مالی) صورت گرفته بود. او توضیح داد: این گزارش‌ها از نظر ریسک سرمایه‌گذاری و تعاملات بانکی ارزیابی می‌شد و نشان می‌داد کدام کشورها پرریسک هستند تا کشورهای دیگر درباره ارتباط بانکی با کشورهایی که وضعیت پرریسکی دارند، تصمیم بگیرند. او همچنین با اشاره به گزارش ۲۶ ژوئن سال ۲۰۱۶ گروه ویژه اقدام مالی گفت: توصیه سازمان آن بود که با کره شمالی و ایران کار نکنید زیرا ریسک آنها غیر قابل قبول است.

دکتر عقیلی کرمانی گفت: این سازمان یک سال به ایران فرصت داد تا برای زوددن پولشویی، شفافیت فعالیت‌های اقتصادی و کاهش فساد، خود را با وضعیت بین‌المللی تطبیق دهد یا در راه آن گام بردارد. لازم است تا ۲۶ ژوئن (۶ تیر ۱۳۹۶) تلاش کنیم که وضعیت ایران را در موضوع‌های یاد شده بهبود دهیم. به گفته ایشان، ۶۵ درصد از ارزیابی گروه ویژه اقدام مالی بر اساس تامین مالی تروریسم، ۱۵ درصد شفافیت صورت‌های مالی و ۱۰ درصد جلوگیری از فساد است که دو تا پنج درصد هم مربوط به وضعیت سیاسی است.

او تاکید کرد ما خودمان باید سیستم بانکی را به‌درستی اصلاح و اطلاع‌رسانی کنیم و با موسسات بین‌المللی تعامل شویم. لغو تحریم‌های شورای امنیت سازمان ملل پس از اجرای برجام در کنار تصویب قانون مبارزه با تامین مالی تروریسم در مجلس موجب شدد گروه اقتصادی دولت رایزنی‌های پیشین برای خروج نام ایران از فهرست سیاه گروه ویژه اقدام مالی را با قوت بیشتری دنبال کند.

تیرماه گذشته این تلاش‌ها به ثمر نشست و این گروه برای مدت ۱۸ ماه نام ایران را از فهرست سیاه به حالت تعلیق درآورد؛ این کار موجب شدد روند ارتباطات بانکی با نظام بین‌الملل سرعت گیرد و نگرانی طرف‌های مذاکره با ایران درباره ریسک پولشویی و تامین مالی تروریسم در معامله با ایران را از بین ببرد.

گزارش بانک مرکزی از شاخص‌های پولی

آخرین وضعیت شاخص‌های پولی کشور، نشان می‌دهد بدهی شرکت‌ها و موسسه‌های دولتی به سیستم بانکی در بهمن ۹۵ برای سومین ماه متوالی منفی شده است. رشد بدهی شرکت‌ها و موسسه‌های دولتی در آذر ماه پارسال برای نخستین بار منفی شد و این روند کاهش در ماه‌های دی و بهمن نیز تداوم یافت.

بدهی بخش دولتی به سیستم بانکی شامل بانک مرکزی، بانک‌ها و موسسه‌های اعتباری غیربانکی در بهمن به بیش از ۲،۱۰۰ هزار میلیارد ریال رسید که این عدد در دوره یک‌ساله منتهی به بهمن پارسال (بهمن ۹۴ نسبت به بهمن ۹۵) برابر ۲۲/۶ درصد و در دوره یازده ماهه سال ۹۵ (بهمن ۹۵ نسبت به اسفند ۹۴) ۲۰/۸ درصد رشد داشته است.

از این میزان بدهی سهم دولت که شامل اوراق مشارکت بخش دولتی نیز می‌شود، ۱،۸۰۵/۹ هزار میلیارد ریال و سهم شرکت‌ها و موسسه‌های دولتی ۲۹۴/۵ هزار میلیارد ریال است.

بر این اساس میزان بدهی دولت به سیستم بانکی در یک‌ساله منتهی به بهمن پارسال ۲۹/۱ درصد و در بازه زمانی ۱۱ ماهه سال ۹۵ برابر ۲۵/۸ درصد رشد یافته است.

بدهی شرکت‌ها و موسسه‌های دولتی در بازه زمانی یک‌ساله منتهی به بهمن پارسال برابر ۶/۴ درصد کاهش یافته و در بازه زمانی ۱۱ ماهه منتهی به این ماه نیز ۲/۹ درصد افت کرده است.

از مجموع بدهی بخش دولتی به سیستم بانکی، ۵۹۷/۵ هزار میلیارد ریال سهم بانک مرکزی است که در یک‌ساله منتهی به بهمن پارسال ۱۰/۹ درصد و در یازده ماهه سال ۹۵ برابر ۱۴/۸ درصد رشد یافته است.

بانک خاورمیانه تابستان امسال مجوز تاسیس شعبه در آلمان را دریافت می‌کند

رئیس اتحادیه صنعت و اقتصاد ایالت باواریای آلمان در آیین گشایش اتاق بازرگانی این ایالت در اتاق بازرگانی تهران اعلام کرد بانک خاورمیانه تابستان امسال مجوز تاسیس شعبه را دریافت می‌کند.

برترام بروست در نشست فعالان اقتصادی اتاق بازرگانی تهران با هیات تجاری ایالت باواریای آلمان در تهران افزود: ما مبلغان اقتصاد ایران در آلمان هستیم و نگاهمان به بلندمدت است.

وی افزود: ما در باواریا طیف گسترده‌ای از شرکت‌های کوچک و متوسط را داریم که می‌توانند روابط تجاری با شرکت‌های ایرانی را در سطح بالایی برقرار کنند.

رشد تسهیلات بانکی

از این میزان بدهی، سهم دولت ۳۳۸/۶ هزار میلیارد ریال برآورد شده که در دوره یک‌ساله منتهی به بهمن پارسال ۲۸/۳ و در یازده ماهه پارسال ۲۸/۷ درصد رشد داشته است.

بدهی شرکت‌ها و موسسه‌های دولتی به بانک مرکزی با ثبت رقم ۲۵۸/۹ هزار میلیارد ریال، افت ۵/۸ درصدی را در دوره زمانی یک‌ساله منتهی به بهمن پارسال و افت ۶/۳ درصدی را در دوره یازده ماهه پارسال پشت سر گذاشته است.

بدهی نظام بانکی به بانک مرکزی در پایان بهمن ۹۵ به ۱،۱۵۴/۹ هزار میلیارد ریال رسید که در دوره یک ساله منتهی به بهمن پارسال ۳۵/۳ درصد و در یازده ماهه پارسال ۳۸/۱ درصد رشد داشته است.

میزان دارایی‌های خارجی بانک مرکزی نیز در پایان بهمن ماه به عدد ۳،۳۸۴/۵ هزار میلیارد ریال رسید که در بازه زمانی یک ساله منتهی به ماه یاد شده ۰/۱ درصد رشد و در دوره یازده ماهه پارسال منفی ۳/۸ درصد افت داشته است.

میزان بدهی‌های ارزی بانک مرکزی نیز در پایان بهمن ماه ۱،۵۰۳/۶ هزار میلیارد ریال اعلام شده است که نسبت به دوره یک‌ساله منتهی به این ماه ۶/۶ درصد و در دوره یازده ماهه پارسال ۴/۹ درصد کاهش داشته است.

میزان نقدینگی در کشور در پایان بهمن ماه به عدد ۱۲،۱۱۰/۹ هزار میلیارد ریال رسید که نسبت به بهمن ۹۴ برابر ۱۲/۴ درصد و نسبت به اسفند ۹۴ برابر ۱۹/۱ درصد رشد داشته است.

سهم پول از این نقدینگی ۱،۵۲۲/۶ هزار میلیارد ریال و سهم شبه پول ۱۰،۵۸۸/۳ هزار میلیارد ریال بوده است. پرداخت شده است.

ساعت کاری شعبه‌های بانک خاورمیانه در روزهای شنبه تا چهارشنبه از ساعت ۸:۰۰ الی ۱۶:۳۰ و در روزهای پنج‌شنبه از ساعت ۸:۰۰ الی ۱۳:۰۰ می‌باشد.

شعبه‌های بانک خاورمیانه

شهر	شعبه	کد	آدرس	تلفن
تهران	آفتاب	۱۰۰۱	میدان ونک، خیابان شهید خدای، تقاطع خیابان آفتاب، شماره ۱۱۸	۸۸۶۲۳۷۵۰ ۸۸۶۲۳۷۵۲
تهران	نوبخت	۱۰۰۲	خیابان خرمشهر، خیابان شهید عربعلی، نبش خیابان یازدهم، شماره ۵۸	۸۶۰۸۹۷۰۳
تهران	نیاوران	۱۰۰۳	خیابان شهید باهنر، بعد از سهراب یاسر، شماره ۲۹۹	۲۲۷۵۹۳۹۸ ۲۲۷۵۹۴۶۶
تهران	الهیه	۱۰۰۴	خیابان شهید فیاضی، خیابان شهید آقبزرگی، نبش کوی بیژن، شماره ۳۳	۲۲۳۹۰۹۹۱ ۲۲۳۹۰۶۱۶
تهران	مهستان	۱۰۰۵	شهرک قدس، خیابان ایران‌زمین، شماره ۲۲۰۲	۸۸۵۶۱۶۵۶-۷
تهران	سعادت‌آباد	۱۰۰۶	سعادت‌آباد، بالاتر از میدان سرلشکر شهید طهرانی‌مقدم، نبش کوچه هفتم، شماره ۸۶	۲۲۳۸۲۹۳۸ ۲۲۳۸۲۹۴۶
تهران	بخارست	۱۰۰۷	خیابان احمد قصیر، نبش خیابان پنجم، شماره ۲	۸۸۷۲۹۹۲۵ ۸۸۷۲۹۹۱۶
تهران	زعفرانیه	۱۰۰۸	خیابان ولنجک، انتهای خیابان سیزدهم، تقاطع خیابان ثاراله، شماره ۲	۲۲۴۲۴۷۸۲ ۲۲۴۲۱۷۷۰
تهران	ظفر	۱۰۰۹	خیابان شهید دستگردی، بین بلوار نلسون ماندلا و خیابان ولی‌عصر، شماره ۲۷۷	۸۶۰۸۲۳۸۵
اصفهان	اصفهان	۳۰۰۱	میدان فیض، نبش خیابان میر، شماره ۵	۰۳۱-۳۶۶۴۴۶۸۳-۸۸
تبریز	تبریز	۴۵۰۱	شهرک ولی‌عصر، فلکه رودکی، خیابان رودکی، نبش کوچه سحر، شماره ۵۶۰	۰۴۱-۳۳۲۷۲۶۰۵-۹
شیراز	شیراز	۷۲۰۱	بلوار ستارخان، تقاطع خیابان عفیف‌آباد، شماره ۱۲۷	۰۷۱-۳۶۲۶۸۸۰۷ ۰۷۱-۳۶۲۶۸۳۹۱
مشهد	مشهد	۸۵۰۱	بلوار سجاد، بین چهارراه بهار و چهارراه گلریز، شماره ۴۸	۰۵۱-۳۷۶۵۶۲۲۲
کرمان	کرمان	۸۰۰۱	میدان آزادی، ابتدای خیابان شهید بهشتی، مجتمع تجاری میلاد، قسمت اداری، طبقه سوم، واحد ۶۰۳	۰۳۴-۳۲۴۷۳۹۱۳
اردبیل	اردبیل	۴۸۵۱	خیابان امام خمینی، مجتمع تجاری - اداری الدوز پاسارگاد، طبقه ۴	۰۴۵-۳۳۲۵۸۷۰۱
کرج	کرج	۶۲۴۱	بلوار چمران، مجتمع اداری البرز پل سنتر، طبقه پنجم، واحد ۵۰۸	۰۲۶-۳۲۸۶۷۳۰۰

بانک خاورمیانه علاوه بر ارائه تمامی خدمات یک بانک تجاری، سایر خدمات حوزه بازار پول و سرمایه را به صورت مستقیم و یا از طریق شرکت‌های زیرمجموعه یا وابسته با رعایت مقررات و ضوابط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان بورس و اوراق بهادار فراهم کرده است.

● شرکت کارگزاری بانک خاورمیانه

تهران، خیابان شهید دستگردی، بین بلوار نلسون ماندلا و خیابان ولی‌عصر، شماره ۲۷۷ | ۸۶۰۸۰۹۱۹

www.mebcco.com

● شرکت داده‌پردازان سیمای آفتاب

تهران، خیابان خرمشهر، خیابان شهید عربعلی، نبش خیابان یازدهم، شماره ۱ | ۴۳۶۵۷۰۰۰

● شرکت خدمات ارزی و صرافی خاورمیانه

تهران، سعادت‌آباد، بالاتر از میدان سرلشکر شهید طهرانی مقدم، بین کوچه هفتم و نهم | ۲۲۱۳۷۸۴۰

www.exmeh.com

● شرکت بیمه زندگی خاورمیانه

تهران، خیابان احمد قصیر، خیابان ششم، شماره ۷ | ۴-۸۵۳۷۳۵۲

www.melico.ir

ساختمان ادارات مرکزی

تهران، خیابان احمد قصیر، نبش خیابان پنجم، شماره ۲

تلفن: ۴۲۱۷۸۰۰۰ | دورنگار: ۸۸۷۰۱۰۹۵

کدپستی: ۱۵۱۳۶۴۵۷۱۷ | تهران، صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۴۴۴۵

www.middleeastbank.ir

info@middleeastbank.ir

دریاچه سد کرج
عکاس: زهرا نوروزی